

Életünk

AZ EURÓPAI MAGYAR KATOLIKUSOK LAPJA

Herrn Prof.
Dr. Gafary Aladar
Priesterseminar
7000 Chur 2

IX. évfolyam 7-8. szám (9. Jahrgang Nr. 7-8.)

A Z St.Gallen — Erscheint monatlich

1977 július - augusztus

Templomépítés «Millió hitből»

Ezelőtt 30 évvel, a Mária-évben, 1947 szeptemberében Szombathely volt a magyar katolikus seregszemle színhelye. Az akkori becslések szerint kb. 140.000 ember vett részt ezen a nagy katolikus demonstráción, mely a magyar püspöki kar és az egyes szerzetesrendek főnökeinek jelenlétében és égisze alatt zajlott le. A főtér nem tudta az óriási embertömeget befogadni, úgyhogy a térbe torkolló utcákba szorult a jelenlévők tekintélyes része. A püspöki palotában a szombathelyi egyházmegye papsága külön tisztelgett Mindszenty hercegprímásnál, aki rövid szöveget intézett a papsághoz. Az egész allocutióból különösen egy mondat ragadta meg a figyelmemet, melyet a mai napig sem felejtettem el: «**Főtisztelendő Uraim, legyünk méltók a népünkhöz!**» — Ahhoz a magyar néphez, mely félelmet nem ismerve, lelkiismerete szavát követve, áldozatot nem sajnálva, tizezrével, sőt százezrével állott ki az ország első zászlósura és szellemi vezére mellett.

Fenti jelenet éledt fel újra bennem, amikor hallottam, hogy ez év július 3-án templom- és oltárszentelés volt egy kis dunántúli faluban, a Zalaegerszeg közelében fekvő **Nemeshetésben**, melynek lakossága jelenleg csak kb. 750 lelket számlál. Ennyire csökkent le a 30 év előtti közel 1200-as létszám az erőszakos kolhozosítás és nem utolsósorban a nemzetpusztító abortus-rendelet következtében. De a csökkenés csak a fizikai létszámra vonatkozik. Mert ez a kis dunántúli falu a lelki nagyságnak és az élni tudásnak olyan példáját adta a legutóbbi időben, mely szinte a csodával határos: szép modern, új templomot épített Isten dicsőségére a szovjet megszállás 30-ik évében! **Nem** segélyből és adományból vagy **adóból** épült ez a templom, hanem a hívek adakozásából, saját kétkezi munkájuknak, verítéküknek áldozatából és **«millió hitből»**, mint az egyik hazai újság megjegyezte. A hívek nagyszerű áldozatkészségét és vallási heroizmusát megjutalmazandó, maga az esztergomi bí-

boros érsek jött el ebbe a szinte ismeretlen kis helységbe, hogy az oltárszentelést és a templom «liturgikus terének» megáldását elvégezze.

Ennyi hit és áldozatosság, ekkora heroizmus kell, hogy bizalommal töltössel el bennünket, amikor köröskörül, közel és távol arról hallunk itt a békés, szabad, anyagi jólétbe merült nyugaton, hogy a templomlátogatók száma ijesztő mérvben csökken, a kolostorok utánpótlás híján lassan elnéptelenednek s a világi papság száma is fogyó tendenciát mutat. Ugyanakkor a szovjet gyarmati uralom alatt sínylő kis falu népe az ő szegénységében, kifosztottságában, a marxi-lenini-sztalini nevelés és az üldözésnek való kiszolgáltatottság ellenére, olyan templomot épít, hogy az ország első főpapja nem vonakodik több száz kilométeres utat megtenni, hogy jelenlétével is megadja az elismerést a kis falu hitvalló közösségének.

Templomépítő teljesítményével Nemeshetés lakossága, százszázalékgig katolikusok — nemcsak hitvalló, áldozatkész lelküetről tett fényes bizonyosságot, hanem egyúttal rámutat arra az útra is, melyen az ország újjáépítésének haladnia kell. S ez nem lehet más, mint visszatérés az ezeréves magyar keresztény tradícióhoz. Szent István azzal kezdte a krisztianizálás munkáját, hogy minden tíz falu számára templomot emeltetett. Szent László a kolostorok egész sorát alapította, sok templomot épített újonnan vagy állítottatott helyre, mert mindig és mindenütt a templom a fókusz a hitéletnek, a lelki újjászületésnek, mely előfeltétele minden nemzeti felemelkedésnek. Vaszary Kolos hercegprímás ugyanezt a gondolatot fejezte ki 1896-ban milleneumi beszédében: «Kard szerezte ezt az országot, de a kereszt tartotta fenn!»

A külföldön élő, szabad magyarság is kell megszívlelje ezt az igazságot, az Isten Háza megbecsülésével, a szentmise lelkiismeretes látogatásával s a keresztény morál szem előtt tartásával,

MI MINDIG ÉPÍTETTUNK

Írta: Flórián Tibor

Romboljanak mások,
mi mindig építünk.
Egy évezreden át tört ránk
a pusztítás.
Víz megáradt, föld megszakadt,
kelet és nyugat tombolt fölöttünk
s álltunk a Kárpátok alatt.

Romboljanak mások,
mi mindig építettünk,
családnak otthont,
gyermeknek iskolát,
jogot a jogtalanság ellen,
igazságot hazugsággal szemben.
Istennek fényes templomot.

Hitünkben építettük az Úr házát,
erős várat a romlás ellen.
S a falak kiállták a pusztítást.
Ledőlt a torony, a harang néma lett,
de Isten velünk maradt.

Bármerre jártak a világ négy táján
üldözött és szenvedő magyarok,
építettek mindig:
gyermeknek iskolát,
Istennek templomot.
Hogy új földön is honra leljenek,
először mindig templomot!

S a falak kiállták a próbát,
hitünk nem ingott meg sehol.
Ha ledőlt a torony, újat építettünk,
s az elnémult harang helyett
felzendült szívünk.
Építsetek magyarok,
keleten és nyugaton mindenütt,
Építsetek házat, iskolát, templomot!

hogy elmondhassa nagy költőnk, Vörösmarty szavaival:

S vér veríték vagy halál az,
Mít kíván,
Áldozatként rakjuk azt le
Zsámolyán,
Hogy mondhassuk csend- s viharban:
«Szent hazánk!
Mégfizettük mind, mivel csak
Tartozánk.»

VECSEY LAJOS

Az apostoli hitvallás teológiai magyarázata

«Harmadnapon halottaiból föltámadá»

Manapság sokan vannak, akik azt állítják, hogy az apostolok csak hitükben látták a feltámadott Jézust. Ezt kétféleképpen lehet érteni. Vagy úgy, hogy Jézus nem önmagában, hanem csak az apostolok hitében támadott fel, azaz, hogy az apostolok beléje vetett hitük következtében gondolták, hogy feltámadt; vagy úgy, hogy Jézus valóban feltámadt, de az apostolok csak

azért láthatták, mert hittek benne. Az első felfogást el kell vetnünk, mert tagadja Krisztus igazi föltámadását; a másikban van valami igazság, bár fenntartás nélkül nem fogadhatjuk el ezt az értelmezést sem. E kérdéssel összefügg egy másik is, t. i. hogy Jézus feltámadását igazi történelmi ténynek kell-e tekintenünk. Lássuk a kérdéseket közelebbről.

ban feltámadott — ez az objektív esemény —, de nem az evilági életre. Ezért megjelenéseit oly körülmények kísérik, melyek nem magyarázhatók meg a földi lét fizikai törvényeivel. Láthatják, sebhelyeit érinthetik, beszélnek, étkeznek vele — s mindez igazi testi létére utal. De megjelenik zárt ajtók mellett, fokozatosan ismerteti meg önmagát s amikor tanítványai már szinte úgy érzik, hogy sorukba visszajött, ismét eltűnik szemük elől. Mária Magdolna a sírnál tartóztatni akarja, de ő elutasítja: «Engedj! Még nem mentem föl Atyámhoz» (Jn 20, 17)! Annyit jelent mindez, hogy még nem érkezett el az Isten országának végleges, egyetemes és dicsőséges kibontakozása. Ezért Jézus Szentlelket lehel apostolaira, ismételten gesztusaival az Eucharisztia szentségére utal, Pétert egyháza látható fejévé teszi, de maga nem maradt köztük. Csak időnként jelenik meg és negyven nap leteltével ezek a jelenések is megszűnnek, Jézus felmegy Atyjához, elküldi a Szentlelket és gondoskodásával egyházával marad a világ végezetéig. Húsvéti jelenései épp titokzatosságuk révén kimutatják, hogy a feltámadás utáni élete nincsen alávetve a földi fizikai lét korlátainak. Az Istenben megdicsőült élete csak pillanatokra töri át a földi élet határait, hogy előre jelezze azt az állapotot, melyben majd részünk lesz saját feltámadásunk után.

Jézus jelenései győzik meg a hitükben megrendült apostolokat

Már előző cikkünkben említettük, hogy az apostolok mennyire meginogtak hitükben, mennyire csalódtak Jézusban kereszthalála miatt. E meggyengült hitükkel alig tudták volna lelkükből kivetíteni mesterük húsvéti megjelenéseit és így saját képzeletük áldozatává lenni, — mint ahogy azt egyesek feltételezik. Még az üres sírnak a látása sem győzte meg őket, sőt az asszonyok híradását is inkább üres fecsegésnek vették. «Főpapjaink és a tanács tagjai — mondják az emmauszi tanítványok Jézusról beszélve — kereszthalálra ítélték és keresztre feszítették. Azt reméltük pedig, hogy meg fogja váltani Izraelt. S már harmadnapja annak, hogy ezek történtek. Igaz, még néhány közülünk való asszony is megrémített minket. Hajnalban kinn jártak a sírnál, s hogy nem találták ott testét, azzal a hírrel jöttek hozzánk, hogy angyalok jelentek meg nekik és azt mondták, hogy él. Társaink közül néhányan szintén kimentek a sírhoz, és úgy találtak mindent, ahogy az asszonyok jelentették, de őt magát nem látták» (Lk 24, 20-24). Sem hitük, mely letört, sem az üres sír látása, sem az asszonyok tanúságtétele, hanem egyedül a feltámadott Jézus jelenései győzik meg őket, sőt még azok alapján is csak nehezen hisznek. Példa erre Tamás apostol, aki az Úr első megjelenésekor nem volt a többiekkel: «Hacsak nem látom kezén a szegek nyomát és oldalába nem teszem a kezem, nem hiszem» — mondja az apostoloknak, amikor Jézus megjelenéséről beszélnek (Jn 20, 25). Az apostoloknak épp a hitetlenkedése készteti Jézust, hogy testének valódiságáról meggyőzze őket: «Miért ijedtetek meg s miért támad kétely szívetekben? Nézzétek meg a kezem és a lábam! Én vagyok. Tapogassatok meg és lássatok! A szellemnek nincs húsa és csontja, de mint látjátok, nekem van» (Lk 24, 38-39). S mivel egyesek még mindig nem mernek hinni, ennivalót kér s «adtak neki egy darab sült halat. Fogta és a szemük láttára evett belőle» (Lk 24, 42-43). Ha valaki tehát történelmi esemény alatt olyan objektív történést ért, amely nem

az emberi képzelet terméke, akkor Jézus feltámadását és megjelenéseit feltétlenül történelmi eseménynek kell minősíteni. Ám mégsem voltak ezek az események szokott értelemben vett történelmi események. A megjelenő Jézus ugyan mindig ő maga, de olyan módon jelenik meg, hogy az apostolok csak lassanként ismernek rája. Jézusnak módjában van akkor és úgy megjelenni, ahogy neki tetszik. Így az emmauszi úton két tanítványához szegődik, beszélget velük, ők marasztalják, hogy térjen be hozzájuk, asztalhoz ülnek s még mindig nem ismerik fel. «Szemük képtelen volt felismerni», mondja az evangélista (Lk 24, 16). Csak akkor, amikor a kenyeret megáldja, megtöri és odanyújtja nekik, ismerik fel, de abban a pillanatban már el is tűnt szemük elől. A sírnál megjelenik Mária Magdolnának, megszólítja, de Mária nem tud róla, hogy Jézus s abban a hitsemben beszélget vele, hogy «a kertes áll mögötte» (Jn 20, 15). Csak amikor Jézus bizonyos hangsúllyal Máriának szólítja, ismeri fel hirtelenül. Érdekes e szempontból Jézusnak Tibériás tavánál történő megjelenése. Az apostolok éjszaka halásztak, de nem fogtak semmit sem. Virradatkor Jézus a parton állva megszólítja őket s ennivalót kér. Minthogy eddig nem sikerült halat fogniok, meghagyta nekik, hogy vessék ki a hálót a bárka oldalán. Erre annyi halat fognak, hogy alig bírják visszahúzni a hálót. E csoda láttára János felkiált: «Az Úr az!» (Jn 21, 7). Amikor aztán partra érnek, Jézus már várja és hallal és kenyérrel kínálja meg őket. «De senki sem merte megkérdezni: Ki vagy? — hiszen tudták, hogy az Úr» (Jn 21, 12). János elsőnek sejtette meg Jézus identitását, de külsőleg nem ismertek rája. Az ember azt mondaná tehát, hogy Jézus a feltámadása után úgy jelenik meg apostolainak, hogy egyrészt meggyőződjenek feltámadásáról, testének valódiságáról, másrészt megértsék azt is, hogy nem az evilági életre támadott fel. Annak idején Lázárt is életre támasztotta, de Lázár visszatért azelőtti életmódjához. Jézus való-

Ezek után jobban megértjük, hogy Jézus megjelenései hogyan viszonyulnak az apostolok hitéhez. Nem erős hitük idézte fel e jelenéseket, hanem ezek erősítették meg a hitükben őket. S miközben megerősödtek, jobban felismerték Jézust. Amily mértékben leestett lelki szemükről a hitetlenkedés hályoga, oly mértékben ismertette meg magát velük mesterük. Célja a megjelenésekkel nem az volt, hogy az apostolok kíváncsiságát, az emberek szenzáció után vágyódó éhségét csillapítsa, hanem hogy az Istent kereső lelkeket hitükben megerősítse. Az sem volt a célja, hogy az apostolokat mintegy hitre kényszerítse, hanem hogy hitüket ésszerűvé és megalapozottá tegye. Ezért a hitük igazi tárgya nem az volt, amit érzékszerveikkel tapasztalhattak, — amit láttak és hallottak, azt nem kellett hinniök —, hanem e jelek által felbátorodva azt is hitték, amit nem láthattak. Jellemző erre nézve Tamás apostol esete. Jézus ismervén hitetlenkedését, e szavakkal szólítja meg: «Nyújtsd ide az ujjadat és nézd kezemet. Nyújtsd ki kezedet és tedd oldalamba. S ne légy hitetlen, hanem hívő» (Jn 20, 27). Tamás meggyőződik és felkiált: «Én Uram és én Istenem» (Jn 20, 28). E szavakkal

nemcsak Jézus látható és tapasztalható jelenlétét vallja meg, hanem tanítása, küldetése, isteni személye előtt is maradéktalanul meghódol. Emberségét látta — mondja Szt. Gergely — istenségét megvallotta. Nemcsak istenségét, hanem még megdicsőült emberségét sem láthatta, de ezentúl redületlenül hitt Jézus végső győzelmében és megdicsőülésében. S tudjuk, hogy a többi apostollal együtt kész volt hitéért életét adni s épp e hite révén érdemelte ki a «szem nem látta, fül nem hallotta» örök életet (1Kor. 2, 9). Vele együtt kiérdemlik mindazok, akik emberségét sem látva hisznek benne: «Boldogok, akik nem látnak és mégis hisznek» (Jn 20, 29).

Aquinói Szt. Tamás azt a kérdést veti fel, hogy helyesebb lett volna-e, ha Jézus feltámadása után mindenkinek megjelent volna. Válaszának a veleje a következő. A természet körébe tartozó igazságokat és jelenségeket közvetlenül ismerjük meg. A természetfeletti valóságokat viszont Isten kinyilatkoztatása útján ismerjük meg. Ezekre vonatkozóan hitre van szükségünk. Jézus tehát az első tanúkat jelenlétével erősíti meg és csodákat is tesz szemük láttára, de a többiek hitét az ő tanúságtételükre, az igehirdetésre bizza. Ezért megfelelő volt, hogy az általa kiválasztott tanúknak feltámadása után megjelenjenek és megbízatást adjon nekik az evangélium hirdetésére. Az apostoloknak adott jelek elegendők voltak, mert keresték az igazságot, «az igazságból valók voltak» (Jn 18, 37). Az igehirdetés szintén elegendő azok számára, akik őszintén, fenntartás nélkül keresik az Istent és nem állnak ellene kegyelmének (v. ö. III, q. 55). Szent Péter Kornéliusz lakásán ugyanazt a gondolatot fejezi ki: «Megölték, keresztre feszítették, de harmadnap feltámasztotta az Isten, és látható alakban megmutatta, igaz, nem az egész népnek, hanem csak az Istentől előrerendelt tanúknak, vagyis nekünk, akik ettünk és ittunk vele halálából való feltámadása után. Megparancsolta nekünk, hogy hirdessük a népnek, és tanúsítsuk, hogy ő az, akit az Isten élők és holtak bírójául rendelt» (Ap.Csel. 10, 40-42). Szent János leveleiből felénk sugárzik az apostol boldogsága, hogy Isten ily közvetítésre méltatta: «Ami kezdettől fogva volt, amit hallottunk, amit a szemünkkel láttunk, amit szemlélünk, és amit kezünkkel tapintottunk: az élet Igéjét hirdetjük nektek» (1Jn 1, 1). S levele befejezésében ezeket mondja: «Tudjuk, hogy az Isten Fia eljött és megadta nekünk az értelmet ahhoz, hogy megismerjük az Igazat. Mi az Igazban vagyunk, az ő Fiában, Jézus Krisztusban. Ő az igaz Isten és az örök élet» (1Jn 5, 20).

PROF. P. MEHRLE TAMÁS OP

Mácsady István

1918 – 1977

Hőn szeretett sátortemploma főoltára előtt, szíve szándéka szerint, bár teljesen váratlanul, 1977 június 1-én holtan esett össze Mácsady István welsi esperes-plébános. Hirtelen halála a világon szétszórt magyarság körében mély gyászt váltott ki. Hiszen 25 éven keresztül Mácsady István volt nemcsak a Felsőausztriában élő magyarok és idegenajkúak atyja, de segítségével tízezrek vándoroltak ki a Wels-Lichteneggi 1001-es menekülttáborból a világ minden tájára.

Mácsady István 1918 április 1-én született a felvidéki Nagyölvéd községben mint egyszerű család sarja. Középiskolai tanulmányait a komáromi bencéseknel végezte, akikre mindig hálával és megbecsüléssel gondolt. Ám bár papi hivatása kezdettől fogva rendkívül erősen jelenkített, a közbeeső háború és családi okok miatt mégis késői hivatás lett belőle. Esztergom ostromát Serédy bíborossal és az ottrekedt kispapokkal együtt az esztergomi szeminárium pincéjében élte át. Nyelvtudásának és rendkívül lenyűgöző egyéniségének köszönhetően a szeminárium lakói, hogy megmenekültek a megszálló csapatok fosztogatásaitól.

A Felvidék Csehszlovákiához való csatolása következtében megkezdett teológiai tanulmányait Pozsonyban folytatta. Itt szentelték pappá 1947 június 22-én. Papi működését a vágvölgyi szlovák községekben kezdte, bár kezdetben nehezebbre esett az idegen nyelv. Négyéves működés után a legális egyházi hatósághoz való hűséges kiállása miatt őt is letartóztatták. Egyéves internálás után plébániájának ifjai bravúros csellel kiszabadították a börtönből. Többhónapos izgalmas bujdosás után végre sikerült élete kockáztatása árán Ausztriába menekülnie. A linzi püspök a wels-lichteneggi 1001-es tábor lelkészévé nevezte ki. Másfél évtizeden keresztül a pásztor osztozott nyája nyomorával mint a baraktábor lakója. Első tette az volt, hogy az egyik barakot kápolnává alakította át. Itt tartott szentmisét minden nációnak számára. Neki köszönhetik a welskörnyéki magyarok, hogy 20 éven keresztül minden vasárnap és azóta is rendszeresen résztvehetnek a magyarnyelvű szentmisén.

A több ezer lelket számláló tábor minden lakóját ismerte. Célja az volt, hogy a hazáját-vesztett menekültek ismét gyökeret eresszenek, új hazát szerezzenek. Több mint 10.000 menekültet segített kivándorolni. Azok számára, akik Ausztriában telepedtek le, felépített egy egész falut a Bauorden segítségével, az ún. Szent István-telepet 150

családi házzal és több mint 1000 lakóval. A telep utcáit Ungarngasse-nak, Szent István utcának stb. hívják, melyeknek nagy részét magyarok lakják. Mint az idegenajkúak püspöki referense az 1956-os forradalom alatt fontos szerepet játszott. Már október 24-én az osztrák-magyar határon Nickelsburgban verte fel sátorfáját és szervezte a Budapestre irányuló orvosi és karitatív szállítmányokat. A magyar forradalom leverésének előestéjén a «Speckpater» és az osztrák Karitás vezetésével együtt Budapesten az éppen kiszabadított Mindszenty bíboros-érsek úrnál járt és hozta ki nyugatra annak üzenetét: «Kérjük továbbra is a nyugati kereszténység szeretetszolgálatát!» A Linz környékén letelepedett 56-os magyar ifjak számára Linzben ifjúsági otthont létesített, mely éveken keresztül működött. Jelenleg: magyar lelképásztori központ és az Isteni Megváltó Nővérek anyaháza.

Az 1001-es menekülttábor helyére a linzi püspök kérésére felépítette Ausztria egyik legmodernebb és legimpozánsabb plébániáját: a Szent István tiszteletére épült piramistemplomot és a hozzá-tartozó nagyszabású lelképásztori centrumot, mely 10 évvel ezelőtt készült el és közben Wels városának legfőbb kulturális és egyházi központja lett. Szociális munkásságáért az egész környéken nagy megbecsülést élvezett és Wels városának szocialista polgármestere már 1968-ban «Wels városának Arany Érdemrendjével» tüntette ki.

Ez a páratlan és fáradhatatlan munka időelőtt felőrölte egészségét. Három szívinfarktus és egy agyvérzés már évekkor ezelőtt fékeztek kimeríthetetlennek látszó energiáit. Halála előtt három héttel a környékbeli osztrák paptársai túlnyomó többséggel őt választották meg welsi esperessé. Ez jelzi legjobban azt az elismerést, melyet egy idegenből származó pap Ausztriában egyáltalán elérhet. Új feladata és oltártestvéreinek bizalma szinte elfelejtették vele gyenge egészségi állapotát: tele volt tervekkel esperessége megreformálására. Azon a napon, amikor a püspök új címét hivatalosan elismerte, szőlította őt magához az Úr azon a legszébb helyen, melyet Isten tiszteletére épített. Sírját naponként emberek csoportjai keresik fel és mi, akik ismertük, tudjuk, hogy benne egy szentéletű paptestvér költözött át az örökkévalóságba.

Testamentumában ezt írta: «Halálom után sem fogok nyugodni, hanem szeretett plébániámért és elveszett Hazámért Istenhez fogok fohászolni.»

N. N.

Kádár János magánkihallgatáson VI. Pál pápánál

Nem volt könnyű eset ez a találkozás. Mindkét félben történelmi emlékeket ébresztett fel. Kádár 1956-ban a szovjet tankok támogatásával került Moszkva bizalmából Magyarország élére. Elárulta a forradalmat, ki tudja, hány ember megkínzásának és kivégzésének részese. Azt sem lehet elfelejtetni, hogy Moszkva vele hajtatta végre Mindszenty bíboros meghurcolását, hiszen abban az időben Kádár volt a hírhedt ÁVO feje, mint belügyminiszter. A pápai magánkihallgatás után tartott sajtókonferencián egyik újságíró megkérdezte tőle, hogyan vélekedik 1956-os múltjáról? Kádár ezt válaszolta: most jövők a Vitikánból. Tele vagyok bibliai emlékekkel. Lót feleségének legendája áll előttem. Szodoma és Gomora pusztulásakor menekült családjával, de útközben visszatekintett az égő városra és sóoszloppá változott. Tehát nem kell vissza nézni. Ez azt jelenti, hogy Kádár nem hajlandó múltjával foglalkozni, ami sajnos arra enged következtetni, hogy tetteiért sem vállalja a felelősséget.

VI. Pál pápának sem lehetett könnyű visszaemlékezni az 1956-os történelmi szabadságharc eltiprására és XII. Pius többszöri megnyilatkozására. A kommunista erőszak tombolása Montini milánói érseket arra készítette, hogy a város hatalmas körmenetén maga Montini érsek, a későbbi VI. Pál pápa vigye a keresztet. Ez egyben tiltakozás és imádság volt. Tiltakoztak a magyar nép szabadságának eltiprása ellen és imádkoztak a hősökért és elhurcoltakért. Talán ez a visszaemlékezés készítette a Pápát, hogy a Kádár fogadásán mondott beszédében hangsúlyozza: «A katolikus egyház, és vele a Szentszék, miután alkalmazkodnia kellett kétezer esztendő története viszontagságaihoz, nem riad vissza a merésznek tetsző döntésektől sem.»

A Szentatya Kádár múltjából csak azt emelte ki, hogy támogatta a Szentszékkal való kapcsolat, tárgyalás felvételét. Ezért mondotta: «Az ön mai látogatása minden kétséget kizáróan egyedülálló és különösen fontos esemény, amely szinte befejező mozzanatát jelenti egy lassú, de szakadatlan folyamatnak. E folyamat során a legutóbbi 14 esztendőben a Szentszék és a Magyar Népköztársaság lépésről lépésre közeledett egymáshoz, maga mögött hagyva a feszültségek és elkülönülés korszakát, amelynek visszhangja még ma sem halt el teljesen.» A kezdeményezést a pápa szavai szerint «sokan éber és nem ritkán bíráló figyelemmel kísérik, legalábbis kételkedéssel fogadják. Ezekről az eredményekről, lelkiismeretünk ítélete után, majd a történe-

lem mond végső ítéletet.» A Szentatya hangoztatta: **a tárgyalásokkal az Egyház kizárólag az embert kívánja szolgálni, aki Isten gyermeke és képmása, akinek óvni kell jogait és jogos törekvését, hogy emberhez méltó életet éljen, békében, igazságos társadalmi rendben, a határokon túllépő testvériség szellemében.»**

VI. Pál pápa az érezhető meglepődés hangján elismeréssel szolt az eddigi eredményekről. «Hisszük, hogy az eddigi tapasztalatok igazolják a megtett utat: azt, hogy párbeszédet folytatunk a közös problémákról, ügyelve arra, hogy tiszteletben tartuk az egyház és a hívők jogait, jogos érdekeit, ugyanakkor ügyelve arra is, hogy nyitottak és kellően megértőek legyünk az állam sajátos gondjai és tevékenysége iránt. A párbeszéd arra irányul, hogy az igazi vallási béke légkörében elősegítse a társadalom valamennyi rétegének egységét, a becsületes együttműködést közöttük a nemzet egészének egyre nagyobb hasznára.» Ezen az úton kíván becsülettel továbbhaladni a magyar katolikus egyház és a Szentszék, hogy amiként a pápa mondta «még nemesebb célokat is elérhessünk».

A továbbiak során a Szentatya felidézte a Helszinkii Konferencia záróokmányait és sürgette, hogy ezeket minden részletében tökéletesen megtartsák.

Kádár János a pápa beszédére nem válaszolt. Csupán néhány udvarias szóval jó egészséget kívánt neki. A látogatás utáni római sajtókonferencián azonban kijelentette: rendkívül jó benyomásokat szerzett a Vatikánban. A Pápával való találkozási élményéről azt mondta: Ószentsége ezt a találkozót jelentősnek mondta.

Nem kétséges, Kádárt kellemesen érintette, hogy a Pápa és környezete kellemes légkört teremtett körülötte. Értékelték magyarországi jelentőségét. Annak ellenére, hogy nem államfő és nem kormányelnök, de tudják, hogy az ország első számú vezetője és ha a protokoll szerint nem is jöhetett számításba hivatalos fogadás, mégis ugyanabban a dolgozószobában, ugyanannál a pápai asztalnál tárgyalhatott a Katolikus Egyház fejével, mint bárki más államfő vagy kormányelnök. A Pápa úgy beszélt vele és hozzá, mintha az állam és egyház viszonyának alakulása kizárólag Kádártól függne. Kellemesen érintette a látogatót, hogy a katolikus egyház ellen indított kommunista támadásokat, az egyház kifosztását, vezetőinek elhurcolását, intézményeinek elrablását mint az állam és egyház közti feszültséget, az elkülönülés korszakát érintette. Nem szólván arról, hogy ennek a «feszült-

ségnek, elkülönülésnek» fő oka a kommunista párt illetve rendszer. És ez a «feszültség» nem csak a magyar egyház anyagi javai és intézményei ellen irányult, hanem jogainak is megnyirbálását jelentette. E jogok ellen ma is folyik a küzdelem.

A hivatalos, közös nyilatkozatban a két fél nem részletezi a mintegy félórás eszmecsere témáit. A sajtó, beleértve az olasz kommunista párt «Rinascita» című, Rómában megjelenő folyóiratát is, azt írta, hogy a tárgyalás során előkerült a hitoktatás, a szerzetesrendek és papnevelés kérdése is. Kádár erre a sajtókonferencián nem tért ki. **A magával hozott rendkívül kellemes benyomások légkörében kijelentette: «Magyarországon az állam és az egyház viszonya tartósan rendeződött.» «A vallás szabad gyakorlásába, az egyházak életébe nem avatkozunk be. Ki-ki belátása szerint, ha akar, vasárnap elmegy a misére, az istentiszteletre — az állammal nem kerül szembe.»** És ezt Kádár Rómában, a Vatikán árnyékában mondta, ahol jól tudják hogy mennyire beavatkozik az állam az egyház belügyeibe. Hiszen Magyarországon a Pápa csak azt nevezheti ki püspöknek, akit a 27-es számú törvény értelmében az Elnöki Tanács előzetesen megenged. Hasonlóan korlátozza az állam a püspöki hatáskörbe tartozó egyházi kinevezéseket. Az állam beleszólása nélkül egyetlen egyházi kinevezés sem történhet. Az állam ellenőrzi a templomi hitoktatást is. És a templomba járás? Próbálja meg valaki pedagógus vagy állami alkalmazott ügy misére vagy istentiszteletre járni, ahogyan Kádár mondta az újságírók előtt! Az is közismert, hogy a szülőknek mennyi zaklatást kell kiállniuk, amiért gyermekeiket hittanra járatják. És a hittanos gyereket hogyan nyomják az iskolában! A Vatikánban szerzett rendkívül jó benyomás tehát nem hat oda, hogy Kádár fellépjen a törvények megsértése ellen, amikor az úgynevezett ideológiával kapcsolatos esetekről van szó, vagyis a vallás és lelkiismereti szabadság jogának gyakorlásáról.

Mit hajlandó adni Kádár a Vatikánnak a rendkívül jó benyomásokért? A sajtókonferencián azt ígérte: «A Vatikán és a Magyar Népköztársaság kormányzata kölcsönösen arra törekszik a jövőben is, hogy ez a kedvező folyamat tovább folytatódjék. Hallgassuk meg egymást, vegyük figyelembe és tartuk tiszteletben a másik fél érdekeit.» Az Egyház érdekeit érintette a Pápa beszéde. A párt érdekeit ismerjük: nincs ideológiai koegzisztencia. A kereszténység illetve a vallás éles ellentétben áll a marxizmussal, a kommunisták világnézetét jellemző ateizmussal. A rend-

A guadalupeai Immaculata

Mexico City a nagy ellentétek városa. Ez a benyomás köszönti a látogatót már a repülőtér felé közeledve, amint a lassan ereszkedő gépmadár ablakán kipillant. A széles, egyenes sugárutak mentén égbenyúló felhőkarcolók betontömbjeit nagykiterjedésű parkok váltják fel, majd mindezt szinte beláthatatlan területen zegzugos utcák rengetege veszi körül.

Földet érve, a repülőtérrel a város felé ezeken a zegzugos, hevenyészve (fából, ócska fémlemezektől, plasztik darabokból, sőt keménypapírból) összetákoltt nyomorúságos viskókkal szegélyezett, hulladékkal teleszórt utcákon át halad a látogató, majd minden átmenet nélkül befordul valamelyik széles sugárútra. Itt egyszerre elegáns sétáló, kávéházak, ízléses kirakatok, luxushotelek, irodaépületek látványa tárul elő. Egy közös vonása van csak az ellentétes utcaképnek: a szédületes autóforgalom.

Folytathatnám még további példák-
kal a bizarr ellentétek felsorolását, amelyek rövid idő után is szembetűnővé válnak a felületen látogató előtt. Írhatnék a pazar villanegyedekről és milli-
omos lakóiról a város környékén, az elegáns utcákon kolduló várándós fiatal, de már fogatlan rongyos asszonyokról, akiknek a szoknyájába még két-három apróság kapaszkodik, sőt a két-háromévesnek látszó nagybacska szurtos gyermekek már segítenek anyjuknak a koldulásban.

De az ellentétek ennél sokkal mélyebbre nyúlnak. A mai Mexico spanyol hódítás előtti őslakóinak, az aztékoknak civilizációja magasabb fokon állt az amerikai kontinensen élő egyéb népfajokénál, de kegyetlenebb is volt pogány vallásuk. Isteneiknek gyakran mutattak be véres emberáldozatokat és vallási előírásuk szerint könyörtelenül végeztek legyőzött ellenségeikkel. Végtelen bölcsességében mégis ennek a

népnek a hazáját választotta Isten arra, hogy a kereszténység elterjedésének bástyájává váljon a nyugati hemiszférában.

Az Újvilág leglátogatottabb és legnagyobb tiszteletben tartott kegyhelye Mexico City egyik külvárosában emelt **Guadalupe székesegyház**. Szentélyében a főoltár felett durva posztódarabon egy kép: a Szent Szűz természetes nagyságú képmása látható, az egyetlen kép a világon, amelyen a leggondosabb tudományos vizsgálatok sem tudták emberi kéz nyomát felfedezni.

Létrejöttének története röviden a következő:

1531 decemberében egy Juan Diego nevű nemrégén megkeresztelt bennszülött szentmisére igyekezett a spanyol hithirdető barátokhoz. A mai székesegyház mögötti dombon áthaladva egy ifjú nővel találkozott, aki megállította az úton és beszélni kezdett hozzá. Elmondta, hogy ő Szűz Mária, az igaz Isten anyja, és azt kívánja Juan Diegotól, hogy menjen el Mexico püspökéhez és tolmácsolja kérését, hogy a találkozó helyén templomot emeljenek a tiszteletére. Juan Diego eleget tett a kérésnek, de a püspök nem hitt a szegény újonnan megtért indiánus szavaiknak. Pár nappal később, december 12-én, amint Juan Diego a megszokott útvonalon misére igyekezett, a Szent Szűz ismét megjelent előtte. Amikor Juan Diego bizonyítékot kért tőle, amit elvihet a püspökhöz, az ösvény melletti kopár szikla egyszerre tele lett viruló castiliai rózsákkal. Juan összeszedte a rózsákat a Szent Szűz parancsára, aki maga is segített azokat a köpenyébe hajtogatni, majd elindult a bizonyíték-
kal újra a püspök színe elé.

Amint a püspök előtt kibontotta a köpenyét, hogy a rózsákat a főpap lába elé szórja, a rózsák helyett a köpenyen a püspök és a többi jelenlévők szeme láttára a Szent Szűz egészalakos kép-

mása jelent meg a durva anyagon. A kívánt helyre emelt székesegyház szentélyében, a főoltár felett látható képmás egy szép ifjú nőt ábrázol, arcszíne a megszokott ábrázolásokénál sötétebb, a haja is sötétbarna, majdnem fekete. A mexikóiak idealizáló szeretetükben magukhoz hasonlónak látják a képmás vonásait és arcszínét, de más tárgyilagos szemlélők szerint az arc inkább az ifjú názáreti Mária semita arcvonásait tükrözi.

Éjjel-nappal özönlének a zarándokok Mexicoból és a világ minden részéből a bazilikába a Szent Szűz képmása elé. Megszokott kép a bazilika előtti hatalmas téren a különböző színes mexicói és egyéb latinamerikai népviseletbe öltözött zarándokok festői csoportja, amint énekelnek, imádkoznak vagy éppen valamelyik ősi táncukat mutatják be a Szent Szűznek, mielőtt belépnek a templomba. Ugyancsak megszokott látvány a térdencsúszó zarándokok tömege, akik már a legalább 2-300 méter hosszú, körülkerített tér bejáratától térd-
den, imádkozva haladnak lassan, egészen a szentélyig. Idősek, fiatalok, gyerekek, asszonyok, férfiak, ki könyörög, ki hálálkodik valamiért . . . Viszik a Szent Szűz elé az emberi léttel járó problémák végtelen sokaságát . . . A templom falán kívül egymást érik a szebbnél szebb oltárok, melyeket szintén a különböző falvakból naponta érkező zarándokcsoportok emeltek a templom küszöbének átlépése előtt a Szent Szűz tiszteletére. A pogány aztékok megtért fián, Juan Diegon keresztül felbecsülhetetlen természetfeletti ajándékot kapott a keresztény világ. A képmás és az eléje özönlő különböző fajú és nemzetiségű zarándokok sokaságának összképe hűen fejezi ki a Szent Szűznek megjelenése idején, több, mint négyszáz esztendővel ezelőtt Juan Diegohoz intézett szavait: «Kegyes anyja vagyok mindazoknak, akik szeretnek, bíznak bennem és segítségemet kérik.»

NAGY HUBÁNE

szer érdeke tehát az Egyház kiszorítása, a hívek eltávolítása az Egyháztól és Istentől. **Hogyan lehet ezen az alapon a két fél érdekeit összeegyeztetni? Tárgyalással, dialógussal, hangzik a válasz. És mit ígér Kádár e tekintetben? Hosszú, szívós eszmecsere.** Vagyis ugyanazt, amit 14 év óta tesznek. Olyan eszmecsere, mely megreked a püspöki ki-
nevezéseknél, az Egyház tevékenységének korlátozásánál, hogy a rendszer ideológiai érdekeit ne zavarja. Kádár az eddig kialakult helyzeten változtatni nem akar. Különbösen nem mondta volna: az állam és egyház viszonya Magyarországon tartósan rendezett.

A vatikáni látogatás újra azt mutat-

ja, amit a hazai katolikusok évek óta hangoztatnak és egyben kifogásolnak is, hogy a vallásról csak legfelsőbb és felsőbb szinten beszélnek, azaz a Vatikánnal illetve a Magyar Püspöki Kar vezetőivel folyó állami tárgyalások alkalmával. Ettől lefelé az állami illetve a pártfunkcionáriusok szabadon garázdálkodnak az Egyház ellen.

Példa erre Fehértó község, Győr megyében. A községnek mintegy ezer lakója van. A fiatal plébánost a nép nagyon megszerette. A múlt évben a hittanbeiratkozásokra szóló hirdetést kitette a templomajtóra. Minden gyermeket beirattak hittanra. Az iskola igazgatója

jelentette a győri hatóságnak a beiratkozásokat. Ott nagy riadalom támadt. Hivatalos küldöttek érkeztek a faluba. Előszedték az előljárókat. Kutatták, milyen propagandával beszélte rá a pap a szülőket gyermekeik beiratására. Semmi szabálytalanságot sem találtak. De a papot az állami hatóságok nyomására a győri püspök elhelyezte. A hit-
tant a szomszédos plébános tanította. Az ilyen és hasonló törvénytelenések és visszaélések ellen hol és ki tiltakozik? Sor kerül-e az ilyen ügyek orvoslására a hosszú tárgyalások során?

FÁBIÁN KÁROLY

Gizella magyar királyné emlékezete (III)

Ha csak kevesen is valósíthatták meg az ideális, keresztény uralkodó eszményét, már az erre irányuló törekvés is magasztossá tette a középkori

ker. királyság gondolatát, elmélyítette s virágzásba hozta azt. Az első magyar királyi pár élete bizonyíték, hogy eszményi megvalósítása nem volt lehetetlen.

Gizella származása és rokoni kapcsolatai

a császári házhoz nagyban hozzájárultak a magyar állam létrejöttéhez, de fennmaradását István rendkívüli szervezőképessége, alkotó és kormányzói adottságai biztosították. A törvényalkotás, határvédelem, pénzügy és kereskedelem, a társadalmi elrendeződés szervezésének kultúr munkája utat nyitott a hit terjesztésének is. És bár a magyar nép széles rétegei ellenségesen álltak szemben István király reformtörekvéseivel, a kat. hit mégis államvallássá lett. Ez adott a királyi hatalomnak tartalmat, hozta az erkölcsi eszmék gazdagságát, befolyásolta a bel- és külpolitikát, meghatározta az emberi élet alakításának mikéntjét, szorgalmazta a tudomány, irodalom és művészet ápolását, egyszóval leváltotta a pogány élet eszményt és helyébe a ker. művelődés gazdagságát teremtette meg. Törvények írták elő a templomok építését, a vasár- és ünnepnapok megszentelését, a börtöt és szabályozták az egyházi joghatóságot. A király és hű munkatársainak szívós munkássága nyomán hódított teret hazánkban is a nyugaton akkor már virágzó ker. megújulásnak, a burgundiai Cluny-ből kiindult reformnak szelleme. Ennek az iránynak voltak mindnyájan lelkes hívei. Gizellát is ugyanez a szellem éltette, az említett Wolfgang érdeméből: rendkívüli egyéniségére magasabbrendű szempontok hatottak, tekintet nélkül jólétre és kényelemre, nem kímélve a győge erőt sem, amely éppen a feladatok nagyszerűségében fokozódott föl és képesítette maradandó alkotásokra. Királyi férje oldalán készségesen állította szándékait és képességeit a magyarság állami életének és megtérésének szolgálatába.

A ker. művészet Gizellát — mint testvérét, II. szent. Henriket is — jobbkezeiben templommodellel ábrázolja, míg a másik kéz kitérve fordul a néző felé. A templom a veszprémi székes-egyházra utal, amelyet régi írások — nagysága s műértéke miatt bazilikának neveznek. A várhegy közelében a kereszténység ellen fellázadt pogány magyarság csatát vesztett. Ennek emlékére határozta el Gizella, hogy a Dunántúl elsőnek alapított püspöksége, az udvar kedvelt tartózkodási helye s a királynői vár számára, birtokainak jövedelméből kőtemplomot emeltet. Hartvik, István életírója szerint, a díszes épület céljának megfelelően minden szükségességgel ellátta s a püspök és papjai számára jövedelemről is gondoskodott. Ezt szent. László birtokmegerősítő okmá-

nya is említi, amelyben az alapító István mellett Gizella neve is szerepel, mint a dóm fejedelmi bőkezűségű gazdagítója. Ettől kezdve a püspökség — a hagyománynak megfelelően — a mindenkori királyné kitüntetett figyelmének volt a részese.

A székesfehérvári koronázó templom, majd az óbudai egyház szintén tapasztalhatta a királyné készséges és művészi érzékű támogatását, amint erre képein-szobrain a nyitott kéz is utal, tanúsítva az ügyességet és szorgalmat, amellyel a továbbiakban a műértékek sokaságát juttatta a frissen épült templomok, oltárok és kolostorok számára. Az egyházi épületek művészei kivitelezésére görög kőfaragókat hozatott az országba. István törvénye szerint ugyanis a megépült templomok szertartási könyveit s a misézökelyheket a püspökök szereztek be, de az egyházak belső felszerelése liturgikus ruhákkal, oltárterítőkkel, képekkel-szobrokkal, stb. a királyi udvar feladata volt és ezt bizta az uralkodó Gizellára. A királyné városa, Veszprém lett a nyugaton már fejlett egyházi hízművészet magyar otthona, ahol a királyné rokonságának tagjai, magyar nővérek s a közeli veszprémvölgyi görög apácakolostor művészi fokon dolgozó lakói a műrecek sokszáz darabját készítették az egyházak számára.

A királyt országjáró körútján Gizella is elkísérte, majd minden templomot meglátogattak, megajándékoztak és míg István az egyházi épületek jókarbantartására fordította figyelmét, a királyné a liturgikus ruhák és felszerelések állapotát ellenőrizte. Ennek a kor-nak reánk maradt egyik legszebb és legértékesebb művészi darabja a magyar királyi koronázópalást, amely eredetileg mint harangalakú miseruha 1031-ben került István és Gizella ajándékaként a székesfehérvári Boldogasszony-templomába. Valószínűen bizánci ötvösmester terve szerint, a királyné közreműködésével a veszprémvölgyi apácák készítették. Az anyaga bíbor-selyem és aranyfonállal gazdagon hímzett latin feliratok és képek díszítik. A 14. századtól kezdve használták a királykoronázások alkalmával. A harangalakú kazulát — könnyebb viselése és kezelése céljából — valószínűen Mária Terézia koronázása előtt alakították át palásttá; mások szerint az átalakítás a 12. sz. végén, III. Béla idejében történt. Gizella részvétele az eredeti miseruha elkészítésében abban a hagyományban

élt tovább, hogy a mindenkori királyné pár öltést végzett a koronázópaláston.

A francia forradalomban semmisült meg szent. István és Gizella egy másik művészi értékű ajándéka, amelynek leírása és rajza azonban ránk maradt. Mabillon francia bencés, egyháztörténész († 1707) a metzi szent. Arnold templom kincstárában harangalakú, díszes miseruhát talált, amelynek vörös selyemanyagára a Megváltó és a 12 apostol alakja volt hímézve. A nyak körül többujjnyi széles sáv húzódott, amelyen finom gyöngyökkel díszes körök voltak láthatók; Ádám-Éva alakja, oroszlán, szarvas, sárkány és madár ábrázolások egészítették ki a kazula díszítményét. A felső sáv hátoldalán két, nagybetűs sorban hímzett latin szöveg magyar megfelelője volt: «István, a magyarok királya és szeretett neje, Gizella az apostoli Jánosnak küldik ezt az ajándékot.» Az időpont az 1004-1007 éveknek felel meg és XVIII., esetleg később XIX. János pápa volt a megajándékozott. A magyar királyi párnak a római Szentszék iránti háláját és ragaszkodását volt hivatva kifejezni a remekművű ajándék, amelyet — Mabillon szerint — IX. szent. Leó pápa († 1054) a metzi szent. Arnold-templom fölszentelése alkalmából juttatott a püspökségnek. A liturgikus öltözék szépségben és értékben vetekedett a mi koronázópalástunkkal.

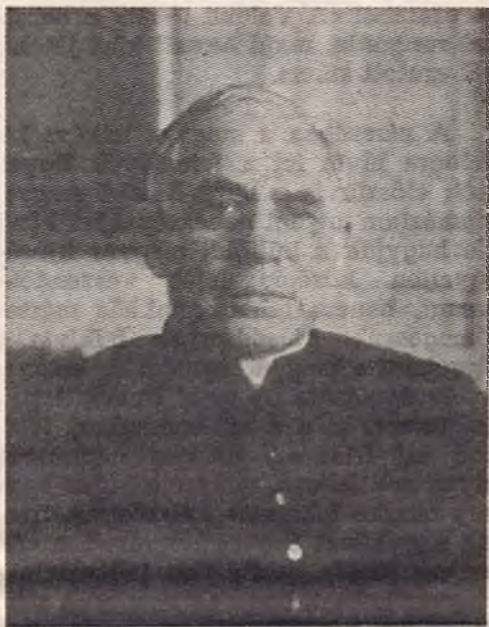
A metzi kazulával körülbelül egykorú a prágai miseruha, amelyet a szó-hagyomány szent. Adalbert tulajdonának tartott. Valószínű, ez is szent. István és Gizella adománya volt. Mindkét miseruha anyaga bizánci vagy arab eredetű. Hazánkba izmaelita kereskedők hozhatták a kész kelmét és nálunk dolgozták fel és hímézték hozzáértő kezek.

Az ún. Gizella-kereszt szintén napjainkig megőrzött emléke a nemeslelkű királyné adakozó készségének és műérzékének. Nem magyar intézménynek volt szánva: a gyermeki és keresztényi kegyelet adója volt ez az 1006-ban elhunyt anyával, a burgundiai Gizellával szemben, akinek a királyné a Regensburg-Niedermünster-i kolostor-templomban lévő sírjára díszítésül ajándékozta. A kereszt faanyagát vert aranylapokkal borították, drágakövekkel, gyöngyfoglalatokkal és ún. rekeszománclapokkal díszítették. Elöl tömör aranyból való Krisztustest, lábánál térdel Gizella, fején koronával és anyja, apácafátyollal. A felírások mélyített aranylemezekon olvashatók, az egyik a szöveg Gizella királynénak anyja sírjára tett ez ajándékát említi. — Műtörténeti vizsgálata szerint a feszület a XI. sz. első évtizedében Magyarországon készült, ma a müncheni volt kir. rezidencia kincstára őrzi.

CSER-PALKOVITS ISTVÁN SJ

Emlékezzünk Dr. Vecsey Józsefre!

Gyors egymásutánban három Svájcban élő magyar paptestvérünket kellett búcsúztatnunk: dr. Ikvay Lászlót, dr. Krasznay Jenőt és legutóbb az Életünk szerkesztőjét, dr. Vecsey Józsefet. Bár tudtuk, hogy Vecsey József már régóta beteg volt — szívgyengeségben és asztmában szenvedett — mégis váratlanul sújtott le reánk hirtelen halálának híre.

Dr. Vecsey József 1913 nov. 11-én született Nemeshegyesen (Zala m.). Atyja már 1919-ben halt meg, anyja nem egészen egy évtizeddel később követte férjét, úgyhogy József árvagyermekként végezte tanulmányait a szombathelyi premontreiek gimnáziumában. Érettségije után a budapesti Pázmány-egyetemre iratkozott be és teológiai tanulmányai befejeztével, 1938-ban szentelték pappá. Rövidesen papszentelése után nyerte el a teológiai doktor címét.

Papi működésének az első állomáshelyén, Zalaegerszegen, Mindszenty József, Magyarország későbbi bíboros hercegprímása mellett működött káplánként és ugyanakkor az iskolában hitant tanított. Később Szombathelyre került, ahol a küsszemináriumban prefektusként és gimnáziumi hittanárként fejtette ki áldásos működését.

A Magyarországon lezajlott politikai események következtében, 1952-ben a szabad világban keresett menedéket. De sem egyéni természete, sem különféle lelkesítő kötelezettségei nem engedték, hogy nyugodtabb életmódra szoktassa magát. A külföldre menekült magyarság hányatott és nyugtalan sorsában kellett osztoznia. Két éven keresztül a Szabad Európa rádiójában nyert alkalmazást, majd az 56-os események után St.Gallenben, később Párizsban vállalt magyar lelkesítést, sőt a francia magyar misszió vezetését is átvette.

1968-ban visszajött Svájcba s ettől kezdve az «Életünk» szerkesztésével foglalkozott. Amikor a külföldre száműzött Mindszenty bíboros Bécsbe tette át székhelyét, dr. Vecsey Józsefet kérte meg, hogy mellette a titkári teendőket végezze. Nehéz idő volt ez dr. Vecsey számára, mert egyrészt a bíboros melletti munkája minden idejét lefoglalta, — ily szempontból a primás nagy kiadása miatt gyakran Svájcba is kellett jönnie. E kettős foglalkozása magyarázza meg nagyrészt, hogy a svájci főlelkészválogatás állása betöltésére már nem maradt ideje. Mindszentyt utolsó éveiben világméretű útjain elkísérte. A bíboros halála után a «Mindszenty alapítvány» titkáriának nevezték ki és e minőségben ideje nagyrészt Liechtensteinben töltötte. Egészségi állapota az utóbbi években fokozatosan romlott, asztmája súlyosbodott, de azért sem ő, sem azok, akik közel álltak hozzá, nem számoltak azzal, hogy napjai már ennyire meg vannak számlálva.

Bár sok barátja volt Magyarországon is, külföldön is, dr. Vecsey József nem volt barátokozó, hanem inkább zárkózott természetű ember. Elveiből s abból, amit egyszer igaznak gondolt, nem engedett s ítéleteiben néha talán túlságosan kemény és hajthatatlan volt. E szempontból tudatosan magáévá tette mesterének, Mindszentynek, radikális, megalkuvást nem ismerő magatartását.

Sok irányú elfoglaltsága mellett nagy irodalmi tevékenységet is fejtett ki. Közéleti írásai javarésze Mindszentyvel foglalkozik. Ezért nem tévedünk, ha azt mondjuk, hogy legsajátosabb jellemvonása a bíboros iránti hűsége, hozzá való ragaszkodása volt. Mindszenty személye, küldetése képezte saját életének is a központját, szabott irányt törekvéseinek. Gyermeki szeretettel és csodálattal vette körül az agg primást. E sorok íróját egy alkalommal autón magával vitte St.Gallenből Máriacellbe: az egész úton jóformán csak Mindszentyről beszélt s sokszor könnybelábadt szemmel idézte a vele való különböző élményeit. Mindszentyvel szemben semmi elmarasztaló kritikát nem engedett meg sem másoknak, sem önmagának. Viszont az is tagadhatatlan tény, hogy a hercegprímás szerette és szívesen hallgatott szavára.

Dr. Vecsey József meg volt győződve, hogy Mindszenty volt Istennek a legnagyobb ajándéka, melyre századunkban a magyarságot méltatta. Ezért írt számtalan cikket, ezért adott ki könyveket, ezért segédkezett az agg bíborosnak emlékiratainak szerkesztésében, fordításában és kiadásában, ezért kísérte fárasztó útjain. Nem tette ezt

haszonlesésből vagy emberi számítgatásból. Ugyan mit remélhetett volna attól, akit a Vatikán is magára hagyott? Nem a hercegprímás méltóság közelében akart sütkérezni. Nemde ez a méltóság az utolsó években már csak a hitvallás és mártírság fényében ragyogott? Nem akart egyebet, mint Mindszentyt minden eszközzel, minden alkalommal és minden úton-módon ismertetni. Ha egész életében nem tett volna egyebet, mint hogy Mindszentyt ismertesse a külföldiekkel, máris felbecsülhetetlen szolgálatot tett volna a magyar ügynek és megérdemelné, hogy hálával emlékezzünk meg róla. Neve joggal elválaszthatatlanul egybefonódott az általa oly forrón szeretett hercegprímásunk nevével.

Halála nagy veszteséget jelent az emigrált magyarság számára. Veszteséget jelent főképpen azért, mert épp Mindszenty felfogása szerint, a külföldi magyar papnak nemcsak az emigrált magyarok lelkipásztorának, hanem magyarságuk őrének és ébresztőjének is kell lennie. Őszinte együttérzésünkről biztosítjuk elhunyt paptestvérünk közöttünk élő nagybátyját, dr. Vecsey Lajost, öccsét, Gyulát, aki páratlan önzetlenséggel és saját személynének háttérbe való szorításával működött vele együtt az «Életünk» szerkesztésében. S mindnyájan élő hittel imádkozunk elhunyt paptestvérünkért: Adj, Uram, örök nyugalmat neki! Nyugodjék békében!

S ha majd a magyar nép ismét szabad és boldog nép lesz, ha majd egyszer Isten segítségével — mert ugyan kinek a segítségével bízhatnánk még? — lerázza magáról a kommunizmusnak lidércnyomásként reája nehezedő jármát, ha a költővel beszélve «a magyar név megint szép lesz, méltó régi nagy híréhez», akkor majd az otthoni magyarok is bizonyára jobban rádöbbennek arra, hogy Mindszenty értette meg korunkban a legjobban a magyarságot, s hogy önmagában állította fel a legmeggyőzőbben a keresztény magyarság szent-istváni eszményképét. Ezt az eszményképet kell nekünk is utánoznunk, ha nemzetünk számára egy újabb ezer esztendőre terjedő jövőt kívánunk biztosítani!

Dr. Vecsey József Mindszenty nyomdokába lépve akart ennek az eszményképnek szolgálni. Kívánjuk, hogy nagy pártfogójának, bíboros hercegprímásunknak az imája járja ki számára az örök élet koronáját! S ha Isten is úgy akarja s egykor Mindszentyt a szentek dicsősége övezi, akkor dicsősége fény sugarai szépítsék meg annak az emléket is, aki oly odaadó hűséggel szolgált.

PROF. P. MEHRLE TAMÁS OP

A St.Gallen-i püspök magyar hívei között

Bensőséges, meghitt keretek között ünnepelte a st.galleni magyarság Szent László király trónralépésének 900-ik évfordulóját St.Gallenben júl. 3-án.

Az ünnepélyt az a körülmény teszi nevezetessé, hogy maga a st.galleni püspök, **Dr. Mäder Otmár** mondotta a szentmisét a nagy számban megjelent hely-

ezt a nem mindennapi élményt — a főpásztor együtt idegen nyelvű alattvalóival — elmulasztották. Egyébként Svájc dicséretére legyen mondva — az itteni katolikus hierarchia különleges figyelmet szentel a vendégmunkások megfelelő lelkipásztori gondozásának s ennek reakciója nem lehet más, mint hogy az

tanár Szent László alakját rajzolta meg plasztikus színekkel s a végén mély érzéssel szavalta el az 1526 körül ismeretlen költőtől származó gyögyszemét irodalmunknak: «**Idvezlégy kegyelmes Szent László király!**» — **Bartal János** zenetanár **Chopin** «Praeludium»-át és **Kodály Z.** «Székely keserves» c. darabját interpretálta művészi előadással. **Horváth Emil** pedig **Liszt Vándorévek** sorozatából «A Valenti tónál» c. darabban zongorán, majd havasi kürt játékkal aratott sikert.

A magyar lelkész köszönti a St.Gallen-i püspököt a Musiksaal-ban

beli és vidéki — sőt Vorarlbergből is megjelent — magyarság számára s ő tartotta a Szent alakját méltató szentbeszédet, melyben különösen a Szent László uralmát jellemző küzdelmet vázolta föl, alapul véve a napi szentlecke vezérgondolatát Szent Páltól: «mundus mihi crucifixus est et ego mundo» — «a világ nekem keresztre van feszítve és én a világnak!» Szt. László uralkodása ugyanis telítve volt feszültségekkel s csak az ő kivételesen nagy tehetsége s nagy magyarsága tudott megbirkózni azokkal a feladatokkal, melyek ezekből a feszültségekből adódtak — mind belpolitikai, mind külpolitikai vonalon egyaránt.

A találkozás az egyházmegye főpásztora és magyar hívei közt azért is nevezetes, és ránk magyarokra nézve megnyugtató, sőt örvendetes, mert ez demonstratív kifejezője volt egyrészt a főpásztor különleges érdeklődésének magyar hívei felé, másrészt a hívek szeretetének és hűségének megnyilatkozása főpásztoruk iránt. A főpásztor nem is mulasztotta el az alkalmat, hogy mindegyik hívével külön-külön szót válthasson, nevüket megismerje s érdeklődjék hogylétük iránt, szinte az evangélium szószerinti értelmében: «**En ismerem enyéimet és enyéim ismernek engem**». Csak sajnálhatják azok a magyarok, akik nem voltak jelen, hogy

idegen nyelvű hívek, vagy menekültek, akik itt befogadásra találtak és találnak, az anyanyelven tartott istentiszteleteket szorgalmasan látogatják. Hiszen ma már ez a lehetőség jóformán az egyetlen mentsvára magyarságunk megőrzésének és ápolásának a nemzetek bábeli zürzavarában.

A szentmise után, melynek végén a hívek a püspöki áldást vették, elénekelték a pápai himnuszt, s a szomszédságban lévő zeneteremben műsor keretében emlékeztek meg Szent László királyról. A st.galleni püspök ide is követte híveit s nagy figyelemmel vett részt egész végig az ünnepély minden mozzanatán, jóllehet a nyelvünket nem érthette meg. De nem is a szószerinti megértés a fontos: a szív felfogja azt is, amit a nyelv nem érzékelhet!

A program a Szózat eléneklésével kezdődött, majd **Dr. Kugler Margit** a nála ismert átérzéssel és lendülettel szavalta el **Arany János Szent László** c. költeményét, mely azt mondja el, hogyan keletkezett Szt. László váradí sírjából, hogy Erdélyt a tatár betörőktől megszabadítsa. **Stumpf Ferenc** szép baritonját élvezhette azután a közönség, aki két dalt énekelt: «Rég veri már a magyart a Teremtő» Petőfitől, s «Árpád apánk, ne féltsd ősi nemzeted» címűt. Az ünnepi beszédben **Dr. Fejér Ferenc**

A zárzóban a magyar lelkész két dologra hívta fel a jelenlévők figyelmét: először is a Burg Kastl-i magyar gimnázium anyagi nehézségekkel küzd. Ne hagyjuk a külföldi magyar ifjúság egyetlen középiskoláját veszendőbe menni, hanem tehetségünkhöz mértén támogassuk. Másodsorban felhívta a figyelmet a magyarságtudat és magyar nyelv ápolására. A nagy francia lap, a **Le Temps**, még a milleneumkor, 1896-ban azt írta: «A magyar nemzetnek olyan múltja van, melyre minden nagy nép büszke lehetne.» **Paleologue**, francia nagykövet Szent-Pétervárott a cári uralom idején, pedig úgy jellemezte a magyar múltat, hogy az nem más, mint «egyetlen hősköltemény». Tehát nincs okunk a magyar múlt miatt szégyenkezni. Mivel a befogadó ország nyelvén tanuló diákjaink 12-13 éves korukban már nem érzik magukat magyaroknak, bizonyára kisebbségi érzés következtében, beszéljünk nekik a magyar múltról s adjunk a magyar múltat tárgyaló könyveket kezükbe. A helyes honismeret a legjobb orvosság minden hontelelőt, alacsonyabb rendűségi érzés ellen.

Az ünnepély a magyar himnusz eléneklésével zárult. Mind a szereplők, mind a hallgatóság azzal az érzéssel hagyhatták el a Musiksaal-t: lélekben gazdagabbak lettünk és magyarságunkban erősödöttünk.

VECSEY LAJOS

A MINDSZENTY-EMLÉKSZOBÁK

az idén május 10-től augusztus végéig megtekinthetők Liechtensteinben (Vaduz, Florinsgasse 7. szám alatt).

Az emlékmúzeum nyitva van az említett hónapokban: keddtől szombatiig d.e. 9-12-ig és délután 14-17 óráig; vasárnap d.e. 9-12-ig; — hétfőn zárva. Szállásügyeket elintéző:

Liechtensteinische Fremdenverkehrszentrale, 9490 Vaduz, Fürstentum Liechtenstein. Tel. 075/2 14 43

Mai templomépítészet

Évezredek óta mindmáig a templomépítészet jelentette az építészet csúcspontját. Benne nyilatkozott meg legmaradandóbban az emberiség különböző korszakainak lelkisége, az égi és földi világ egyesítésének nem szűnő vágya.

Modern világunk új szellemisége s vele párhuzamosan új anyagok-adta konstrukciós lehetőségek irányt szabtak a mai kor egyházi építészetének is. Kétségtelen, hogy a mai kornak megfelelő művet csak mai lélek alkothat, az erők feszültségének egyensúlybantartásával, a nehézkedés diadalmas legyőzésével, a funkcionális és konstruktív célkitűzés elsőségével. A templom azonban több, mint a modern építéstechnikai vívmányok megvalósítása. Mint a múltban, úgy a jelenben is a templom a miseáldozat színhelye, a hívek gyülekezőhelye, ahol az ember Istennel találkozik. A tervező építésznek liturgikus célkitűzésből kell tehát kiindulnia, az oltárt kell a templom központjává tennie.

Ezt a feladatot mai templomépítészetünk még nem oldotta meg. Az utóbbi évtizedekben a fiatal építészgeneráció mindenáron új, elképesztő, minden tradícióval szembe forduló megoldásokkal kísérletezik s végül modorossá válik. A múlttal való szakítás vágya a mai korszellem követelménye. Ma a vallás, világnézet és társadalom egysége szét tört, ennek folyományaként a templomépítészet bizonyos mértékben önmagába vonult vissza, ami azt jelenti, hogy a tervező építész alkotóképzetét semmi sem korlátozza.

Igy épülnek ma olyan templomok, amelyek külsejükben-belsejükben egyaránt eltérnek minden hagyományos formától s megjelenésükben inkább emlékeztetnek gyárra, áruházra vagy egyéb világi rendeltetésű épületre, mint Isten házára. Ezek a templomok, mivel tervezőjük figyelmen kívül hagyta nemcsak az épület szakrális rendeltetését, hanem a környezettel való harmonikus kapcsolat követelményét is, diszharmonikus, sőt kirívóan és idegenül emelkednek ki környezetükből. Az új törekvéseknek nagy irodalma van, sok a mellébeszélés és üres filozofálás, de a végső szót nem a szakirodalomnak, hanem az építésznek kell kimondaniok.

A modern templomépítészet nem tér ki az új törekvések elől, sőt vallja, hogy szükséges a megújulás, nem kell félni a «scandalum pusillorum»-tól, de alapkövetelmény az is, hogy az új, soha nem látott, ki nem érlelt, múló, sőt téves törekvéseknek **ne a templomépítészet legyen a kísérleti területe.** A korszerű, szervesen fejlődő, mély hittől sugallt és előremutató irányzatnak szép példái

hazánkban is állnak. Századunk második harmadában épült Budapesten a városmajori templom (Árkay Aladárnak és fiának, Bertalannak műve), vagy a pasaréti ferences templom (Rimanóczy Gyula alkotása), de az általuk megindított új és fejlődésképes templomépítészetet elsöpörte a mai nukleáris korszak önmagára nem lelő, minden tagadó, minden eddigi értéket bomlasztó szelleme.

Az új kísérletezéseknek egyik jellemző példája Felsőőr temploma Burgenlandban, «disztelen vasbeton épület», kirívóan idegen test a kisvárosi nyugalmas környezetben. Belső térképezése is teljesen elszakadt a hagyományos formáktól, kietlenségével és szürke egyhangúságával. Még szélsőségesebben mesterkelt összhatású a svájci Chur templomának szürke betontömbökből álló épülete vagy a legújabb bécsi templomok erőltetetten újszerű, mesterkelt, igazi építészeti fantáziát nélkülöző megoldása. Legzavarosabb azonban a Bécs-Mauerben legújabbban épült Szentháromság-templom konstrukciója. A templom felé közeledőnek már megszűröl feltűnik a szürke, szögletes mértani testek bizarr halmazából álló épület, a szimmetriának és harmonikus egységnek tudatosan teljes hiányával. Külsejében semmi sem utal egyházi rendeltetésére, az egész betonkolosszus üres, értelmetlen építészeti játéknak hat, egymásra halmozott, semmit sem mondó, geometrikus tömbjeivel. Ugyanilyen a belseje is. Az építész tudatosan, szinte kínosan kerülte az egyensúly nyugalmát biztosító szimmetria legcsekélyebb megnyilvánulását is, a mindenáron újszerű térképzésre való törekvése nyugtalan térhatást eredményezett. Mint az ilyen templomok legtöbbszörében, itt sincs helye képnek és szobornak. Torony sincs.

Valóban «korszerű»-e az ilyen templom? Valóban ez elégíti-e ki a mai hívek vallásos igényeit? Kétségtelen, hogy a hívek többségében bizonyos ellenérzés él a szélsőségesen újszerű templomépítészet alkotásaival szemben, mert az idősebb generáció a régi irányban megszokott esztétikai értékekre van beállítva. Ez a konzervativizmus azonban éppen úgy nem vezet a helyes irányba, mint a túlzó modernkedés. A korszerűség természetes alapkövetelmény. Ma már alig épül templom a hagyományos neoromán, neogótikus, neobarokk vagy ezeket összekeverő eklektikus stílusban, letűnt korok letűnt lelkiségének emlékeként. Minden stílus új volt a maga idejében, de mindegyik a múlt szilárd talajára épült, a múlt vívmányait fejlesztette tovább, szervesen, saját kora lelkiségének megfelelően. Mai nukleáris korszakunkban temp-

lomépítészeink egyrésze teljesen megtagadja a múltat, de a kulturális élet egyéb területein beállott zűrzavar ezen a téren sem hozott egyebet vakvágányra futott chaotikus zűrzavarnál. Az építészeti alkotóképzetet légüres térben tévelyeg, a templomépítészet ünnepélyes monumentalitás helyett hasábok és kockák értelmetlenül szeszélyes játékává fokozódott le.

Vonatkozik ez a gátlástalan kísérletek tárgyává tett mai hipermodern templom belső megoldására is. Az ötletszerűen elhelyezett, csupán önmagukért létező absztrakt építészeti formákban nyoma sincs az áhítatkeltésnek. És mivel a templomban összegyűlt hívősereg nem absztrakt, hanem nagyon is reális valóság, bántó diszsonancia áll be a templombelső absztrakt formavilága és a hívősereg étellel telt realitása között. Megérezte ezt a modern egyházművészettel foglalkozó gazdag szakirodalom is, mert hangot adott annak a kívánságnak, hogy ha már a hívek öltözetein nem lehet változtatni az absztrakt milióban tartott istentiszteleteken, legalább a szertartást végző pap liturgikus ruházatát kellene megfelelően modernizálni, sőt újításra van szükség a szertartás mozdulataiban is . . .

A hívő lélektől távolálló túlzások mellett értékeket is hozott a megújulás vágya. Építészet és festészet harmonikus összekapcsolása jelenik meg néhány új templomon, ötletes orgonásípok újszerű elhelyezése is. Az öncélú absztrakcióknak és időtlen primitívkedésnek azonban nincs helyük az egyházművészetben.

A modern templomépítészet nem ismételheti a múltat, hanem az élő és korszerűt kell támogatnia, de mindig szem előtt tartva, hogy a templom célja a hit elmélyítése, a lélek felemelése Istenhez. Ezért az Egyház feladata, hogy a templomépítészetben teret nyújtson fiatal tehetségeknek, **ha azokban él a hit,** és a templomot valóban a hívek ünnepélyes gyülekezőhelyének, Istennel való találkozásuknak tekintik. Ha az Egyház ettől elzárkózik, maga okozza veszteségét.

Másik feladata az Egyháznak az, hogy a híveket bevezesse az élő művészetbe, hozzáférhetővé tegye számukra az egyházművészet értékes alkotásait az építészet, szobrászat, festészet és iparművészet terén, száműzve a hitetlenségből fakadó, értelmetlen, semmitmondó, torz, időtlen és romboló hatású túlzásokat.

Mai templomépítészetünk, mint az egész Egyház, válságban van, keresi a helyes utat, de bizonyos, hogy a válságból való kibontakozás, mint a múltban, úgy most is elhozza az új idők új stílusát.

BÍRÓ BÉLA

Mit lehet elérni együttműködéssel?

A magyarokat közelebbről ismerő idegenek azt szokták mondani, mi nem tudunk együttműködni másokkal. Önzők, önféjűek vagyunk. Nincs érzékünk a közjó iránt. Nem arra figyelünk, hogy mit kellene tenni népünk közös ügyéért, például a szabadságért, a hazai beszívargás elhárítására, hanem inkább azt nézzük, ki beszél, ki akar vezetni és rendszerint az ügy, a közjó máris elveszett. Lehet, hogy ez a megfigyelés kissé túloz. De alkalmat ad arra, hogy feltegyük a kérdést magunkban: foglalkoztat-e minket a magyar közügy? Nem csak egy-egy pohár bor erejéig vagy egy-egy hír hatására, egy-egy labdarúgó mérkőzés erejéig, amikor a magyaroknak szurkolunk. Az természetes, ha magunkról, családjunkról gondoskodunk. De ezen túlmenően van-e gondunk arra, hogy ugyanilyen odaadással és lelkiismeretes magatartással törődjünk tisztességes szervezeteinkkel, intézményeinkkel, jövőnk alakításával. Ne azt kérdezzük: mit hoz a jövő? Inkább arról értekezzünk, hogy milyen legyen a jövőnk külföldön és milyen legyen a jövő Magyarországa, ahol emberként, jogaink, keresztény hitünk szerint élhetünk, hazát építhetünk szabadságban és egymás megbecsülésében.

A közügy iránti lelkiismeretes érdeklődésnek és együttműködésnek szép példáját figyeltük meg a Szabad Világ Katolikus Lelkészeinek nyilatkozatával kapcsolatban. Részletes memorandumban foglalták össze a magyarországi katolikus egyház jelenlegi helyzetét és a hazai rendszer irányította egyházpolitika célkitűzéseit. A memorandumot az «Életünk» című katolikus lap májusi száma közölte. A müncheni Főlelkési Központ megküldte a lelkészeknek és több nyugati püspöknek. Az Amerikai Magyar Katolikus Papok Szövetségének vezetője angolra fordítva és az amerikai igények szerint tálalva, elküldte minden amerikai főpásztornak.

És az eredmény?

Az Amerikai Katolikus Püspöki Kar májusi konferenciáján a New-Orleans-i érsek, Philip Hannan tájékoztató előadást tartott a kommunista kormányok egyházüldözéséről és felszólította a püspöki kart, foglaljon állást a kelet-európai kommunista kormányzatú országokban folyó egyházüldözés ellen. Ez meg is történt. Az amerikai lapok Hannan előadásának lényegét és a határozatot átvették. Milliós példányszámban megjelenő katolikus lapok, így pl. a Visitor május 29-i számában teljes egészében közölte az angol nyelvű memorandumot.

Ugyanezt tette a nagy példányszámú The Wanderer, mely teljes egészé-

ben közölte Hannan érsek ébresztő előadását a kommunista egyházpolitikáról. Rámutatott arra, hogy az amerikai katolikus egyházba hogyan épülnek be a kommunista ágensek. Mire használják fel a keleti kommunista rendszerű államokat látogató naiv katolikusokat a marxisták. Katolikus értelmiségieket és teológusokat behálóznak és ezek visszatérve Amerikába előadásaikkal félrevezetik a szerzetesházakat, a katolikus szervezeteket, iskolák és főiskolák tanulóit és tanárait. Felhívta a Püspöki Kart, figyeljen Wisinszky, Höffner, Slipyj, Mindszenty bíboros és a kommunista börtönöket illetve internáló táborokat és pszichiátriai klinikákat megjáró emberek szavára. VI. Pál pápa is felpanaszolta a püspökök egy csoportja előtt, hogy a munkások betegsége a keresztény hit nagyméretű elvesztése és a marxizmus szellemével való átítatódása.

De nem csak egyházi vonalon járt sikerrel a memorandum körül kialakult példás együttműködés, hanem világi téren is. A memorandumot ugyanis feldolgozta a Szabadságharcosok illetve az Amerikai Magyar Szervezetek amerikai központja is és eljuttatta a mérvadó washingtoni hivatalokba, ahol az emberi jogok megtartását figyelik a kelet-európai országokban. A Washingtonban benyújtott vaskos tanulmány áttekintést nyújt a magyarországi katolikus egyház történelmi jelentőségéről, a második világháború utáni kifosztásáról, a kommunisták szervezte üldözéséről és az egyházat sújtó törvényhozás következményeiről. A kitűnő összeállítás szintén a példás együttműködést dicséri, papok és világiak összefogását a közös ügy védelmében.

Az összefogásnak és együttműködésnek másik példáját június közepén tapasztaltuk Kádár János és Ceausescu debreceni illetve nagyváradai határszéli találkozásakor. A két kommunista vezető hivatalosan tárgyalt a két ország területén élő kisebbségek helyzetéről. Kényszerült volna-e az Erdélyt oly könnyen eláruló Kádár és a romániai magyarokat oly szívósan elnyomó Ceausescu erre a tárgyalásra és hivatalos nyilatkozatra, ha Amerikában a fiatalok össze nem fognak az erdélyi magyarok védelmében és meg nem szervezik a kitűnően sikerült tüntetéseket illetve beadványokat? A nagyobb érdem az övék, de örülnek azok a nyugati magyarok is, akik a maguk helyén és lehetőségeik szerint, sok küzdelem és fenyegetés ellenére vállalták a sajtó tájékoztatását a magyar kisebbségeket elnyomó kommunista Bukarest bűneinek kiterjedésére. Akkor is, ha a mai Budapestet és Bukarestet nem kizárólag ez a külföldi összefogás készítette a találkozóra, biztosak lehetünk benne, hogy a külföldi példás közös fellépésnek is hatása volt a romániai magyar kisebbségre vonatkozó tárgyalásra. Ez egyben arra is ösztönöz, hogy a jövőbe még élénkebb figyelemmel kísérjük, mi történik a romániai illetve erdélyi, kárpátaljai, felvidéki és délvidéki magyarokkal. Mennyivel hatékonyabb lenne ez a munka, ha egyre több magyar elérné azt a fejlődési fokot, amely kivezeti őt a helytelen magabazárkózásból és felfedezi, hogy a közügy is van olyan fontos, mint önző érdekeinek hajszolása. Minél hatásosabban építjük be a tisztességes közügyet, közös értékeinket személyes életünkbe, annál műveltebb, öntudatosabb magyarok leszünk és annál többet fogunk elérni népünk jogainak és szabadságának megszerzése érdekében. F. K.

Amit a számok mondanak!

1975 végén hirdettük meg a gyűjtést a Máriacelli Magyar Stációra és az idén április végén indítottuk el az «Erdélyért» akciót (két erdélyi kórház felszerelésére).

A magyar stáció azóta mindannyiunk büszke öröme áll már és hisszük, évszázadokra hirdeti Mindszenty hercegprímás és a többi hősi halottaink emlékét. A Stáció előreláthatólag 30-35.000 DM-be kerül, mire körülötte a tér kialakul elgondolásunk szerint.

A gyűjtés eredménye:

1976-ban: DM 17,282.88

1977 első felében: DM 18,015.85

Összesen: DM 35,298.73

Ezek az összegek Mindszenty-fényképek eladásából és önkéntes adományokból folytak be.

Kiadásunk 1976-ban a Mindszenty-sír-émlék megáldásával kapcsolatos költségekkel együtt **11,257.41 DM** volt. Ebből a képek nyomdai összköltsége: **5,554.20 DM**. A gimnáziumi énekkar úti- és szállásköltségeire, koszorúkra: **DM 5,103.21**; egyéb kisebb kiadások összege: **DM 600.—**.

Az ideai stáció-avatási költségek:

A Kastl-i cserkészeknek és énekeseknek úti- és szállásköltsége: **3,640.—**; terem-bér és koszorúk: **300.— DM** — Összesen: **3,940.— DM**.

A gyűjtés eredménye: **DM 35,298.73**

A két év össz. kiadásai: **DM 15,197.41**

Tisztán maradt: **DM 20,101.32**

A Máriacelli Magyar Stációra a hiány még **DM 15.000.—**

A gyűjtés teljesen ideális alapon történt. A portó, a rendezés is teljesen a szervezők költségére ment.

Az «Erdélyért» gyűjtés is teljesen ideális alapon történik. Minden fillér a nemes célra megy. Megvan a mód arra is, hogy hiánytalanul célba érjen.

Az akció eredménye május és június hónapban összesen: **DM 9,367.46.**

A két gyűjtésről általában: Minden adományt névvel és címmel együtt jegyzékbe foglaltunk. Feltűnő, hogy aránylag milyen kevés volt az adakozó. Magánadakozó a Máriacelli Magyar Stációra 156 az amerikaiakkal együtt, az Erdélyért akcióra 128! Ha meggondoljuk, hogy mindkét akcióra általában ugyanazok adakoztak, akkor még kedvezőtlenebb a kép. A 10,000-nél több «Életünk» olvasóinak ez csak egy kis nyomorúságos töredéke. Hol a többi magyar?, hol az Erdélyiek? Ha csak a fele mozdult volna meg, akkor nem 45,000.—, hanem félmillió DM volna az összeredmény.

Mindkét gyűjtésnél az európai magyar lelkesekre alapítottunk. A 30-ból a következők mozdultak meg kisebb-nagyobb gyűjtéssel, (betűrendben): Basel, Bern, Frankfurt, Hamburg, Kufstein, Lausanne, Liège, Linz, Mannheim és München.

Ezek közül is ki kell emelnünk Frankfurtot DM 2,330.— és Münchent több mint 1,000-rel, azonkívül, hogy a Münchener magyarok külön több ezer DM-t küldtek be egyidejűleg.

A többi magyar közösség sem igen mozdult meg; kivétel a Vitézi Rend DM 2,223.12-vel, a Genf-i Magyarok DM 2,335.— el, a Körösi Csoma Sándor Társaság München-i Csoportja 300.— DM-t, és Dr. Papp Gábor 1,020.— \$-t gyűjtött, amellel, hogy minden magyar gyűjtésnek (Kastl-i iskola) ő a lelke.

Az egyéni adakozókat itt nincs módomban felsorolni most, de addig is köszönöm az 500 - 300 - 100 és az 50 DM adományt, valamint a sok-sok 20-as és 10-est! — Isten fizesse meg! Tudom, hogy ezek a névtelenek a magyar nemzet igazi «napszámosai» itt az idegenben is. — Kérünk, nagyon szépen kérünk további sürgős adományokat Erdélyért és a Máriacelli Magyar Stációért. Őszig Erdélyért legalább 25,000.— DM-nak kell összejönnie. A Máriacelli Magyar Stációhoz is hiányzik még kb. 15,000.— DM.

Az adományokat Postscheckamt München, Katholische Ungarnseelsorge, «Erdély» vagy «M. St.»-ra kérjük.

A direkt-adományokat pedig a Főlelkészség címére küldjük: 8000 München 81, Oberföhringerstr. 40, jelezvén «Erdély» vagy «M.St.».

Dr. Harangozó Ferenc

MSGR. DR. ÁDÁM GYÖRGY

Dr. Ádám György európai magyar főlelkészt Goppel bajor miniszterelnök június 4-én a bajor érdemrenddel tüntette ki.

Ez a kitüntetés elsősorban annak a munkának az elismerése volt, amit Dr. Ádám mint magyar főlelkész, a menekültek érdekében már harmadik évtizede végez. — Azt, hogy a magyar lelkeségek szervezete, anyagi helyzete itt Németországban a legjobb, neki köszönhetjük. Abban is nagy része van, hogy viszonyunk a bajor hatóságokhoz és magához a néphez oly szívélyes. Ez a kitüntetés közvetve nekünk is s az egész magyar népnek is szól.

Itt csak a legfontosabb intézményeket soroljuk föl, melyek az ő nevéhez fűződnek: a Kastl-i Magyar Gimnázium a két internátussal; a Brüsszel-i, Köln-i, Párizs-i, Róma-i Magyar Ház, a Paulinum (egyetemista otthon), a Magyar Katolikus Missziók egész sora; legutoljára a Buenos Aires-i és a hollandi Magyar Plébániaház főleg az ő érdeme.

Msgr. Dr. Ádám indította el a Pannonia Sacra, jelenleg «Életünk», folyóiratot, és a Magyar Egyházi Tudósítót (MET). A magyar cserkészlet, az egyetemi ifjúság, az iskolán kívüli magyar hitoktatás és nyelvtanítás is benne látja legfőbb patrónusát. Ezeknek az intézményeknek nemcsak szellemi és erkölcsi alapot adott, de anyagit is.

Rövid életrajza: 1912-ben született Budapesten; teológiai tanulmányait Bécsben a Pázmáneumban végezte, ahol 1937-ben szentelték pappá. Rövid budapesti káplánkodás után a Pesti Szent Imre Kollégium prefektusa. Mindszenty bíboros ekkor a Pázmáneum lelkesítőjévé (spirituális) nevezte ki. 1955-től Németország-i magyar főlelkész München székhellyel. 1960-ban Európai Magyar Delegátussá nevezte ki a Szent-szék. — Msgr. Dr. Ádám főlelkész július 4-én ünnepli 40 éves papi jubileumát. Kísérje papi életét továbbra is a jó Isten áldása.

H. F.

LA SALETTE-I ZARÁNDOKLAT

A Délfranciaországi Magyar Misszió ez évben szeptember 11-én tartja hagyományos La Salette-i zarándoklatát. Gyülekezés a Kegyhelyen 10 órakor. Szentmise 11 órakor a szentségi kápolnában (Chapelle de l'oratoire). Akik szállást kérnek, jelezzék előre a Misszió lelkészének: Fülöp Gergely, 74, Rue du Grand Roule, 69110 Ste Foy-les-Lyon. Tel. (78) 51-84-12. Szeptember 4-én 10h 30-kor Lyonban, — délután 5 órakor Grenoble-ban lesz szentmise. (F. G.)

J Ö V Ő K E R E S É S

Háromnapos lelkiéleti program

Idő: 1977 szept. 2-3-4 (péntek-szombat-vasárnap)

Hely: SPINNENHIRN (Württemberg, turistaszálló, 5 km-re az ősi bencés Weingarteni bazilika fölött, ahová lejárunk szentmisére. Erdő, jó levegő, csend biztosítja a kellő összedettséget.

Cél: Olyan leányokat hívunk (17 évtől fölfele), akik pályaválasztás előtt állnak, vagy keresik helyüket az életben. Egyszerű környezetben, közel a természethez, együtt imádkozunk és közösen átbeszéljük az életkérdéseket, s azt, hogy embertársainknak hogyan lehetünk segítségére, krisztusi szeretetet sugárzó, lelkileg gazdag s éppen ezért adni tudó életmóddal, a legkülönbözőbb körülmények között. Minden résztvevőnek alkalma lesz arra is, hogy egyénileg átbeszélhesse az életre vonatkozó terveit.

Részvételi díj: A turistaházban egyszerű elszállásolás, emeletes ágyakon, közös teremben, egy éjszaka és reggeli ára: DM 6.—. A többi étkezést közösen készítjük elő a résztvevők önkéntes hozzájárulásával. Férőhely: 24 személy. Felvétel a jelentkezés sorrendjében.

A jelentkezés határideje: 1977 aug. 1. Palágyi Natália szociális testvérnél, Talstrasse 38. D-7987 Weingarten. — (Weingarten Ravensburg-gal összeépült város. Ravensburg gyorsvonati megállóhely Ulm és Friedrichshafen között.) P. N.

MAGYAR NŐVÉREK EURÓPAI LELKIGYAKORLATA

1977 aug. 15-től aug. 24-ig

Villers-la-Ville-ben, Brüsszeltől 40 km-re, az örökimádók lelkigyakorlatos házában. — Brüsszelből van jó vonatösszeköttetés. — Az elmélkedéseket P. Benkő Antal SJ tartja. — Jelentkezni lehet: Magyar Kollégium (P. Matyasovich Henrik SJ), Blijde Inkomststr. 18. B-3000 Leuven. — Vagy: Sr. Rác Marianna, Bloemendalstraat 30, Vaals (L.), Nederland.

A S Z Í V

Katolikus világnézeti tájékoztató több mint félévszázada világosságot gyújt a lelkekben, melegséget sugároz az otthonokba, magyar öntudatot visz az életbe.

Rendelje meg! Olvassa! Terjesszel
Cím: 76 Locust Avenue, Yonkers, N. Y., 10701, U. S. A.

Könyvismertetés

Gy. Szabó Béla: LA DIVINA COMMEDIA. Húsz fametszet. Dacia-kiadás, Kolozsvár, 1977.

A grafika művészetének világszerte ismert és a legnagyobbak között számoltartott mestere, Gy. Szabó Béla, Erdély fia, új alkotásával: Dante Divina

Commediájának húsz remekművű fametszetillusztrációjával tett koronát eddigi munkásságára.

Műve elején, «A képíró vallomása»-ban, Dante terzináit követő formában ezt írja:

Húsz évig véstem a dantei sorsot.
Alázattal jártam az isteni
hármast labirintust: így lettem boldog.

Valóban, húsz évig dolgozott, emész-
tő töprengésekkel telt elmélyültséggel,
a démoni erejű fametszet-sorozaton, míg
végül megszületett a mestermű: Dante
örökbecsű költeményének vizuális meg-
fogalmazása. Mert szinte leküzdhetetlen
feladatot kellett megoldania: látható for-
mában kellett megjelenítenie olyan kép-
zeletbeli, térbelileg és időbelileg felfog-
hatatlan világot, melyet emberi szem
sohasem látott s melyhez semmi evilági
vizuális asszociáció nem kapcsolható.
Gy. Szabó Béla vállalta és dantei mély-
ségekbe elmerülő alkotóképzeletével
maradéktalanul meg is oldotta ezt a —
legnagyobbakat is próbára tevő —
feladatot.

A nagyméretű, külsejében is művé-
si kiállítású fametszet-album fedőlap-
ján Dante ichletett arca néz fel a reá
sugárzó égi fényességre, a sorozat első
lapján pedig, mintegy bevezetőül, a
tépelő Dante mágikus erejű képmása

indítja meg az Inferno-t, s már itt meg-
jelenik, egyelőre kis méretben, a költőt
vezető Vergilius képe.

Dante Isteni Színjátékának hármast
tagolását követve, a húsz képből álló
sorozat is három részből áll: a már
említett tépelődő Dante és a sorozat
végén a boldog Dante képmásán kívül
hat-hat metszet mutat be jeleneteket az
Infernoból, Purgatorioból s Paradisoból.

Mint földi vonatkozásainál fogva
legtöbb reális alapot nyújtó tárgykör,
az Inferno állt legközelebb az evilági
élményanyaghoz: a nagy súlyokat gör-
gető fősvények démoni sora, a vérfo-
lyamban fuldokló elkárhozottak ször-
nyű víziószerű megjelenítésével meg-
rendítő ellentéteket alkotó Dante és
Vergilius alakja, vagy a kígyóemberek
félelmes felbukkanása a mélységből.

Földi emlékek egyre inkább szerte-
foszló motívumai tűnnek fel a Purgato-
rio jelenetein is: a sziklafalra támasz-
kodó árnyalakokban vagy a terhet cí-
pelő gögös művészek vonulásában, de
itt már mindenütt felvillan a biztató,
üdvözülést ígérő paradicsomi fény-
sugár is, amely a Purgatorio homályából
kivezető utat mutatja. Dante, Vergilius
vezetésével itt is megrendülve áll meg
a szenvedők serege előtt.

A Purgatorio utolsó jelenetén már
vége a szenvedések látomásának, eltű-
nik Vergilius és megjelenik a szép
Matilde a földi paradicsom virágos me-
zején, majd előlép Beatrice, és fátylát
levetve kísérője lesz a költőnek a Pa-
radicsomban.

Mély hittől áthatott kozmikus láto-
mással kezdődik a harmadik rész, a
Paradiso-sorozat: Dante és Beatrice a
világmindenségben lebeg és a Holdon
lévő sötét jeleket szemléli. Az ez után
következő lapok Gy. Szabó Béla művé-
nek megfoghatatlanságukban is leg-
szebb, a maguk teljességében egy nagy
művész képzeletének testet öltött láto-
másai. A Napba szálló Dante és Beat-
rice víziószerű alakjában, az égi fé-
nyesség grafikai ábrázolásának merész-
ségében annyi földöntúli szépség és ma-
gávalsodró erő van, hogy a szemlélő
maga is részesévé válik az anyagtalan
lebegésnek a végtelen kozmoszban.
Földöntúli fényben jelenik meg a világ-

megváltó Kereszt is, mindössze csak a
Mégfeszített lábaival, megdicsőülten.
Majd tovább: az angyalok kilenc kará-
nak apokaliptikus látomása, melyen
csak Dante és Beatrice profilja jelenti
az érzékelhető valóságot. Megjelennek,
mint az égi rózsaszirmok, az üdvözül-
tek is, végül a boldog Dante képe néz
vissza nagy művére, feloldódva a Sze-
retetben, mely «mozgat napot és min-
den csillagot».

Külön kell kiemelnünk a művészek
minden vonatkozásban tökéletes, má-
gikus erejű fametszet-technikáját, mely
művein dürreri magasságokba emelke-
dik.

Aki megszerezheti és végiglapoz-
hatja Gy. Szabó Béla nagy művét, az
kétszeresen mély és életreszózó él-
ménnyel gazdagodik. Egyrészt, mert
behatol a Divina Commedia költői szép-
ségeibe, másrészt pedig mert a legma-
gasabb fokú művészi interpretálásban
élvezheti a költészet és képzőművészet
harmonikus egybeforrását.

Hozzájárul mindehhez az album kül-
ső megjelenésének művészi megterve-
zése és tökéletes nyomdai kivitele is.
A fametszetekkel kapcsolatos Dante-
idézetek Babits Mihály fordításából va-
lók. A középkori stílusú, rendkívül ar-
tisztkus betűket Horák József terve-
zte és írta, az egész kötet tervezése és
szerkesztése pedig Dáné Tibor érdeme.
A szövegrész négynyelvű: Dante ere-
deti olasz nyelvén, továbbá románul,
magyarul és németül. A nyomtatott pél-
dányok száma 35.000, az eredeti famet-
szetek mérete 50x40 cm.

Napjainkban a magyarnyelvű iro-
dalom terén élen járnak az erdélyi írók
és költők, de talán még magasabbra
emelkednek az erdélyi magyar-székely
képzőművészek. Gy. Szabó Béla mun-
kaerejének teljében, örök fiatalágában
közöttünk él, kolozsvári műtermében
újabb nagyszabású munkán dolgozik és
hisszük, hogy a Divina Commedia-so-
roszatot új remekműveinek sora fogja
követni.

A Dante-album az 1977. év könyvki-
adásának legjelentősebb, legkimagas-
labb terméke.

BÍRÓ BÉLA

Egy bécsi találkozó margójára

Május utolsó hetében, pünkösdkor,
a szélrózsa minden irányába elszórt
szudétánémetek közül vagy negyven
ezren, többségben az idősebb nemze-
dek, Bécsbe zárandokoltak, a Helden-
platz-on megrendezett «Szudétánémet
napra». Hogy a találkozó Bécsben volt,
nem véletlen műve, hanem történelmi-
leg megindokolt, hisz Ausztriában (hi-
vatalos statisztika szerint is) minden
hetedik polgár a cseh-morva területről

származik. Auersperg herceg, Karl
Lueger, Theodor Körner, Karl Renner,
O. Kokoschka, R. M. Rilke, és nem
utolsó sorban Kreiszyk kancellár (hogy
csak egynéhány kimagasló nevet em-
lítsünk) cseh-morva születésűek.

1945-ben Benes elnök parancsára há-
rom millió szudétánémetet telepítettek
ki embertelen körülmények között.
Akik otthon maradtak, körülbelül két-
száz ezren, a gyilkoló szoldeszká áldo-

zatául estek. Benes akkor úgy rendelkezett, hogy a marhavagonokban özszezsúfolt németek semmit, de semmit nem vihetnek magukkal, hacsak nem egy zsebkendőt, amelyben könnyeiket letörölhetik. És mégis, ezt a bécsi találkozózt nem a bosszú, a keleti államokban váltig hangoztatott «revansizmus» diktálta. Ez a találkozó a megbocsátás, az emlékezés és a viszontlátás örömeinek jegyében zajlott le. Évtizedek óta egymástól elszakított emberek ölelték meg egymást, unokák borultak nagypák karjaiba és emlékeztek meg az elvesztett otthonról, arról, ami egyszer volt és többé nem jön vissza. Ezeket az embereket nem vezényelte ki sem «politruk», sem «agitprop», nem volt kislány, aki csokrot nyújtott volna át a «potentátnak», ezek az emberek önként a viszontlátás örömétől áthatva jöttek Bécsbe.

Walter Becher, a szudétánémetek szószólója és ezúttal ünnepi szónoka biztosította a cseheket, hogy a szudétánémetek nem kívánnak visszatelepedni, nem kell ettől félniük, mert ki volna az az örült, aki a szabad világból egy kommunista diktatúrába kívánna visszatérni. Amit a szudétánémetek azonban követelnek — akár a palesztiniek, — az egy és egyedül a szülőföldre, az otthonhoz való jog elismerése és az Egyesült Nemzetek chartájába való iktatása. Sajnos — mondotta Becher, — hogy a hatalmasok a szülőföldre való jogot csak ott ismerik el, ahol ez nekik tetszik és ahol ez ideológiájuknak megfelel. Az elnök aztán a Burgtor homlokzatára irányította tekintetét és felemelt hangon mondotta, hogy el kell jönni az időnek, amikor a világ felelősei a JUSTITIA REGNORUM FUNDAMENTUM szellemében fognak cselekedni. — Amikor Becher, beszéde végén kérte hallgatóságát, ne feledkezzék meg az elvesztett szülőföldről, «Vergesst die Heimat nicht», a hangszóróban megkondultak az Iglau-i templom harangjai. Az emlékezés, a honvágy édes-keserű érzése könnyeket csalt a legtöbb hallgató szemébe.

Az ünnepség egyik legnépszerűbb és legünnepeltebb vendége Habsburg Ottó főherceg volt. Ezt látszott igazolni a nevének említésekor felzúgott hatalmas tapsvihár.

A szudétánémetek 1945 óta megtalálták helyüket új hazájukban és nagyban hozzájárultak a német (és részben osztrák) gazdasági élet fellendüléséhez. A hazájuktól távol élő magyarok nagy többsége rokonszenvvel kíséri útjukat és együttérez velük.

WIMPFEN IVÁN

Az iskolaév történetéből

Az 1976/77-es tanév kezdete intézetünket ért súlyos és megrázó támadások jegyében állt, amelyek mérsékelt formában már az egész előző évet végigkísérték és egyre nyitabb formában jelentkeztek, míg közvetlen az iskolaév küszöbén nagyméretű sajtóhadjáratban érték el tetőpontjukat (robbantak ki). Szörnyű mélypont és szégyenletes jelenség volt az emigráció és az intézet történetében, amikor egy-két «honfitársunk» német politikusokkal karöltve és befolyásukat, sőt ütőerejüket közvetlenül a választások előtt kihasználva, mérhetetlen csapást mért a szabad Nyugatra egyetlen Magyar Gimnáziumra, annak vezetőségére, és tanári karára. Célja kétségkívül az volt, hogy a magyar emigráció olyan sok áldozat és segítőkézség árán létrehozott és féltve őrzött kincse: «Burg-Kastl» létezését kikezdje és megrendítse. Aláásni és lerombolni akarta a Magyar Gimnázium 30 éves eredményes működését — eddig 550 érettségiző fiatal adott a magyarságnak! — és fennmaradását biztosító kereteit és alapelveit, amelyek hiányában egy pillanatig sem merészen vállalni a felelősséggel ránbízott lányok és fiúk nevelését, oktatását, amelyek hiányában semmiképpen sem ígélhetnénk a szülők nagyfokú bizalmát, amelyet eddigi működésünk folyamán teljes mértékben élvezhettünk. Bár a minősíthetetlen támadás kezdeményezőitől lépten-nyomon hangoztatott «önfelelősség», «nagykorúság», a «diák jogai», a «tanár kötelességei», «szólam-szabadság», «vallásszabadság», «testi fenytés büntetendő volta», amelyek fontos és számottevő fogalmak a mai társadalomban, mégsem képezhetnek semmiképpen alternatívát mindazokkal a nemzeti, emberi és keresztény értékekkel szemben, amelyeket intézetünk az elmúlt évtizedekben hirdetett, és amelyekre egész létét, sőt létjogosultságát alapozta, és mindig is alapozni fogja. Ebből az okból kifolyólag a nagy anyagi erőfeszítéssel előkészített, és szinte az egész világsajtót bevonó hadjárat nem hozhatta meg számunkra a várt eredményt, sőt már eleve sikertelenségre volt ítélve. A szégyenteljes támadások vihara, amely az úgynevezett «honfitársaktól» indult ki, közben nagyrészt elvonult felettünk. Talán, sajnos, nem mondhatjuk, hogy «nyomtalanul», mert egyrészt «valami mindig marad», másrészt pedig a bíróság és ügyészség elkerülhetlenné vált igénybevétele, mivel nekünk mint támadottnak szent kötelességünk védekezni; — valamint a kivizsgálások tömege nagyon sok gonddal és fáradsággal járt és jár még most is az egyéb, ezzel kapcsolatos nagyfokú kellemetlenségek terhének viselése mellett. Intézetünk nemcsak kibírta, és nagyobb kár nélkül el-

viselte ezt a nagyfokú meghurcoltatást, hanem úrrá lett fölötte, és egyúttal azt a következtetést vont le, hogy a jövőben sem engedheti meg semmiféle «antiautoritár» vagy hasonló felfogás belopakodását elősegítő törekvés érvényesülését, amelynek éppen a szégyenletes támadás akarta kiszolgáltatni intézetünket.

Nemcsak a szülők, a volt és jelenlegi diákok, valamint szerte a világon élő magyarok emelték fel hangjukat, és a legerélyesebben tiltakoztak az intézetet és a magyarságot ért szomorú és botránys rágalmhadjárat ellen, mivel őszintén féltették «Burg Kastl», hanem iskolánkat eddig is hathatósan támogató hatóságokat és német barátainkat szinte felriasztotta és még pozitívabb hozzáállásra és behatóbb támogatásra indította, amelynek azóta több megnyilvánulását tapasztalhattuk. Határozott kiállásuk nagy erkölcsi biztonságot jelentett számunkra, akkor is, ha lelki mélyén minden alkalommal kissé resteltük és szégyeltük, hogy egyetlen magyar emigrációs gimnáziumunkat egy-két «magyar honfitársunk» érthetetlen gyűlöletével és bosszújával szemben a befogadó ország polgárainak kellett védelembe venniük.

1956. október 23 huszadik évfordulója alkalmából intézetünk október egész hónapját a világraszóló hősiessé szabadságharc emlékének szentelte. Az ünnepi heteket, amelyekre növendékeink apraja-nagyja lelkiismeretesen és legjobb tehetsége szerint készült, a következő körözüvénnyel hirdettük meg: «A kis magyar nemzet az emberi jogok és a szabadság védelmében élete és vére árán szállt szembe az elnyomó és letipró világhatalommal. Hősiessé küzdelme vérbefojtása után tizezrek hagyták el hazájukat, hogy idegenben keressenek menedéket, megélhetést, új otthont. Az 1946-ban életre hívott intézetüknek, a Magyar Gimnáziumnak továbbfejlesztője és táplálója ez a magyar szabadságharc volt, amely megerősítette igazi feladatának tudatosításában s amelynek 20. évfordulóját ünnepeltük ebben az évben. A szabadság eszménye, és az érte folytatott hősiessé küzdelem iránti tisztelet megköveteli tőlünk, hogy nemcsak hódolattal és hállával, hanem magyarság-tudatunk ápolásával és elmélyítésével emlékezzünk. Az előadások, ünnepélyek és egyéb gondos előkészületek mondanivalója mögött álljon mindig tiszteletünk, hűségünk és ragaszkodásunk magyar hazánk és mindazok iránt, akik nélkülözések, áldozatok és szenvedések árán

(Folytatás a 15. oldalon)

HIRDETÉSEK

MAGYAR KOLCSONKÖNYVTÁR

Többek kérésére közöljük, hogy a Landesbibliothek keretén belül működő

Magyar Könyvtár

szívesen fogadja minden Svájcban élő magyar-nyelven olvasni szerető jelentkezőjét. A könyvtár használata díjtalan. — A könyvek cseréje posta útján történik.

Jelentkezés magyarul írásban. Cím:
Schweizerische Landesbibliothek
Ungarische Abteilung
Hallwylstr. 15.
3003 Bern

« TÉTÉNY »

UNGARISCHE SPEZIALITÄTEN

Inh. Oskar Bayer

München 2. Kreitmayer Str. 26.
Tel. 196393

Kapható még: Horváth János
München 2. Tumblinger Str.
beim Schlachthof

Debrői Hárslevelű	DM	5.75
Badacsonyi Kéknyelű		6.20
Badacsonyi Szürkebarát		6.20
Soproni Kékfrankos		6.—
Domszói Muskotály		6.20
Domszói Tramini		6.50
Villányi Burgundi		6.20
Hajósi Cabernet		6.20
Tokaji Aszu 4 Puttonyos		12.80
Téliszalámi		20.—
Paprikás csabai		18.—
Gyulai kolbász		17.—
Süli kolbász		14.—
Süli debreceni		12.—
Kalocsai tarhonya 4 tojásos 1/2 kg		2.50
Nagykocka tészta 8 tojásos 1/2 kg		2.95
Lebbencs 8 tojásos 1/2 kg		2.95

Uvegárut nem postázunk.

35 éves, 182 cm magas vendégmunkás vagyok. Megismerkednék korban hozzámillió, otthonát szerető lánnyal vagy szabad asszonnyal, aki szeretetre és nyugalomra vágyik. Egy gyermek nem akadály. Minden fényképes levélre válaszolok. Előnyben, kik idegenben érzik: nehéz a magány. «Van, aki vár» jelígre kérek választ az Életünk Gazdasági Bizottságához, 8 München 81, Oberföhringerstr. 40.

Kedves Honfitársak! Megnyílt München első magyar borpincéje. Mindenkit örömmel várunk. — Címünk: Tokajer Keller, München 19, Rotkreuz Platz 2/a (Donnersbergerstr. sarkán). Nyitvatartás 18 órától 01.30 óráig. Szerda szünnap. Tel. 169 668. Tulajd. Inoka Miklós

HAZAI HENTESÁRU

1 kg paprikás kolbász grillsütésre		
- vákuumcsomagolásban	DM	16.—
1 kg paprikás szárazkolbász		15.—
1 kg paprikás frissen füstölt kolbász		13.—
1 kg rizses véreshurka		8.80
1 kg májashurka		8.80
1 kg vastag húsos szalonna		9.60
1 kg paprikás tokaszalonna		8.80
1 kg disznósajt		10.60
1 kg füstölt sonka		18.—
1 kg füstölt sertésborda		8.80
1 kg füstölt csülök		8.80
1 kg friss tepertő		12.—

Utánvétellel és csak belföldre szállítunk; 5 kg-on felüli rendeléseknél portómentesen és csupán az expressz-díjat számítjuk fel.

Taubel Mihály hentesmester
Peter-Rosegger-Str. 3
D - 6710 Frankentahl
Tel.: 06233/ 62 69 3

MEGRÁZTA BUDAPESTET

LATINOVITS ZOLTÁN SZÍN-MŰVÉSZ
ADY ENDRE-VERSEK HANGLEMEZE

LPX 13735 30 cm DM 20.—

Népszerű Ady-versek Latinovits Zoltán előadásában

LPX 17519 DM 20.— Honfi Géza legújabb lemeze: «Akácos út . . . » stb.

SSX 946 30 cm DM 22.— «GUGYERÁK» Bárdi György humoros számokat ad elő: Kerti törpe Export, Gugyerák mint alföldi haramia, A Buznyák «Riviérán» stb . . .

SSX 919 30 cm DM 20.— Karády Katalin énekel régi slágereket: Gyöngyhalász, Ha találsz egy mást, stb . . .

SLPX 17518 DM 20.— Vámosi-Zárai új lemeze: Homokóra, Én mindenkiben csalódtam, Szeretlek én, Ne hagyj el soha, Kár összeveszni velem, stb . . . Kiváló felvétel.

Mitchell: Elfújta a szél I-III. DM 24.—
Zilahy: Valamit visz a víz 13.—
Burgenlandtól a Bódeni-tóig,
Kiváló Útikönyv, 750 old. 30.—

Gondoljon szabadságára, vásároljon
Útikönyvet - Szótárakat - Nyelv-
könyvet!

Kérje díjtalan katalógusainkat!

Musica Hungarica, 8 München 40.

Agnesstr. 45. Tel. (089) 180-911

45 éves, magas, komolyszándékú, de vidám titkárnő, keresi szintén komoly, megbízható és zenétkedvelő magas férfi ismeretséget házasság céljából. — Leveleket «Szeretet és hűség» jelígre kér az Életünk Gazdasági Bizottságához, 8 München 81, Oberföhringerstr. 40.

HIRDETŐINK TÁJÉKOZTATÁSÁRA :

Hirdetéseket csak a hirdetési díj bevétele után közöljük. Kisebbségi hirdetések ára: 25 DM; házassági hirdetések: 30 DM + 5 DM portóköltés, nagyobb hirdetések ára 40 DM vagy azon felül. A hirdetést a megfelelő díjjal együtt az alábbi címre kérjük:

«ÉLETÜNK»-ADMINISTRATION

8 MÜNCHEN 81 --- Tel. 089/ 98 26 37

Oberföhringer Str. 40.

Postscheckkonto: Kath. Ung. Seelsorge, Sonderkonto, Postscheckamt München Nr. 606 50-803.

A Nyomda nem fogad el hirdetést!

Diószeghy Tibor hites tolmács és fordító (magyar-német és német-magyar) Németországban tanácsadás állampolgársági és menekültügyi kérdésekben, peres ügyekben segít.
D - 404 Neuss, Daimlerstr. 249.
Tel. 02101/ 541317

Rupp László hites törvényszéki fordító vállal fordításokat magyarról németre és németről magyarra.
D - 8000 München 1, Postfach 162.
Tel. 089/ 3002162

Luft János szállító cége

költözködési munkát vállal. Ruha, stb. csomagolásához szükséges ládákat is kölcsönöz. Tel. 3145 870
8 München 50, Johann Emmer Str. 5.

Magyar-német és német-magyar fordításokat

olcsón és gyorsan elvégez, magyar-nyelvű okiratairól hitelesített másolatot készít és — másnyelvű okiratok fordítását korrekten elintézi —
W. Divy hiteles fordító és tolmács.
D - 799 Friedrichshafen, Linderstr. 50.
Tel. 07541/ 71391

Megjelenik 1977 nyarán «A gépjárművezető kiskatéja» az NSZK-ban Rupp László tollából. Tartalma az, amit tudnia kell a vezetői engedélyről, vizsgakérdésekről, kocsivásárlásról, a gépjármű-biztosításról, a baleset következményeiről, a közúti forgalom büncselekményeiről, kihágásokról, a díjköteles megrovásról, a kártérítési igényekről és a közlekedési rendeletről, számos más hasznos melléklettel ellátva. Megrendelhető Dr. Bodán KFT-nél, 8 München 1. Postf. 162. Ára: 25 DM.

Egyetemet végzett, Württembergben önálló vállalkozással rendelkező, 38/172, nőtlen, rendezett körülmények közt élő, keres egy melegszívű, diplomás (vagy ezzel egyenértékű) hölgyet. — Részletes levelet fényképpel kérek «Hasonló nívóval» jelígre az Életünk Gazdasági Bizottságához, 8 München 81, Oberföhringerstr. 40.

METROPOLITAN VERLAG

Szerday Sándor

CH - 4141 Münchenstein, Teichweg 16

DM. sFr.

- Dr. Sikota: Herend porcelán művészete (Színes nagyalbum) 60.—
 A magyar nyelv történeti etimológiai szótára I. II. III. 262.—
 Biblia (Őszösvetségi és Újszövetségi Szentírás) 1471 oldal 45.—
 Germanus Gyula: Kelet varázsa 9.—
 Gombrich: A művészet története 54.—
 Marosi: Magyar falusi templomok 18.—
 Boros-Rapcsányi: Vendégségben öseinknél 31.—
 Gars: A Szépművészeti múzeum képei 40.—
 Világtörténet képekben I. II. (Nagyalbum) 134.—
 Magyar festészet a 20. században (Színes nagyalbum) 64.—
 Chronica Hungarorum (Hasonmás kiadás) 70.—
 Zilahy Lajos: Valamit visz a víz 13.—
 Marguaret Mitchel: Elfújta a szél I. II. III. 24.—
 Új Magyar Lexikon I. - VII. 350.—
 A magyar népművészet (Színes nagyalbum) 130.—
 Moldova: Mandarin, a híres vagány 7.—

Kérje antiquar-, vagy újkiadású könyvekről katalógusunkat, ingyen küldjük. Hanglezekatalógusunkban megtalálja azt a nótát, vagy dalt, amit keres. Jelenleg a katalógusban szereplők rak-táron vannak!

Képkiallítás nyílt eladással egybekötve kiemelkedő magyar és német festők alkotásaiból. A kiállítás bármikor megtekinthető. Kérjük az érdeklődőket, hogy szándékukat szíveskedjenek előre bejelenteni. Cím: **Ausstellung, 8 München 40.** Nadi-Str. 133. Tel. 089/351 84 61. Honfitársaknak 20 % engedmény! — Képkere-
 teztést is vállalunk.

Magyar származású, 26 éves, 165 cm magas, józanéletű, megértő, irodalmat kedvelő, nőtlen férfi, van mestersége, megismerkedne gyermektelen, — de gyermekekre vágyó, jókedélyű, tiszta csinos nővel, házasság céljából. Választ **«Megbecsülés»** jelígre várok az **Életünk Gazdasági Bizottságához, 8 München 81, Oberföhringerstr. 40.**

KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁS

A Münchener Magyar Kulturális Szövetség Titkársága a külföldön élő magyar képzőművészek munkáiból 1978 októberében Münchenben, a német képzőművészek szövetsége termeiben, a néprajzi múzeum épületében reprezentatív kiállítást rendez. Érdeklődők jelentkezzenek a következő címen: **Ungarisches Institut Sekretariat des Un-**

garischen Kulturbundes, Clemensstr. 2, 8 München 40, West Germany, Europe.

Egyben pályázatot hirdet a kiállítás plakátjának megtervezésére. Az elfogadott művet a Szövetség 600.— DM-mel honorálja. Ezzel egyidejűleg megkezd a Szövetség egy képzőművészeti antológia anyagának gyűjtését, amely könyv formájában három nyelven fog megjelenni (német-angol-francia). Ezért felkérünk minden külföldön élő magyar származású művészt, — azokat is, akik a kiállításon nem vesznek részt — **vegyék fel a kapcsolatot a Titkársággal a fenti címen.** (Schmidt Károly)

Amerikába kívánczó, önállóan dolgozó férfi szabókat keresek állandó munkára. Bővebbet levelezés útján. Cím: Eugene Deák, Tailor, 6 Franklin Rd. S.W. P.O. Box 321 Roanoke, Virg. 24003, USA.

AZ ÉLET KÖNYVÉBŐL

A KERESZTSÉG SZENTSÉGÉBEN RÉSZESULTEK

Franciaországban:

Timár Mimi, Vaux-Cluny
 Benoit Sándor, Dominique és Tompos Anna fia, Montceau
 Vernay Pascale, René és Legeza Ilona leánya, Gaillard

Svájcban:

Szegezdy György Antal, 1977 júl. 3-án, Lausanne-ban

E L S Ő Á L D O Z Á S

Franciaországban:

Fluzey Sophie, Grenoble
 Felker Marie-Teréz és Felker Tamás, Bourgoin-Jallieu
 Bencsik Márton és Rauk Alice a Remete Szent Antal zarándoklaton

EGYHÁZI HÁZASSÁGOT KÖTÖTTEK

Franciaországban:

Páncsics Mrika és Freddy Viardot, Charvieu-Chavagneux
 Major Géza és Christine Marcaud, Ste Euphémie

AZ ÜROK HAZÁBA TÁVOZTAK

Franciaországban:

Radó Aladár, 71 éves, Bourgoin-Jallieu
 Mészáros Jánosné szül. Popovics Vera, 44 éves, Lyon
 Vámos János, 44 éves, Althen-les-Paluds
 Molnár Ferenc, 64 éves, Echirrolles
 Vittinger Béla, 65 éves, Grenoble
 Újvári Mihály, 70 éves, Béziers
 Tóth Józsefné szül. Bolla Erzsébet, 77 é. Bedarides
 König Józsefné, 72 éves, Echirrolles
 Horváth Józsefné szül. Báranyi Anna, 70 éves, Echirrolles
 Balogh Bálintné szül. Kovács Rozália, 63 éves, Echirrolles
 Székely Miklósné, 80 éves, Samoens

Dr. Révész-Long Tibor, 74 éves, Crest

Németországban:

Csuk-Tenkler Sonja, 17 éves, 1977 április 28-án, Altöttingben (baleset)
 Csorba Zoltán, 86 éves, 1977 máj. 23-án, Landau/Isarban
 v. Hennyey Gusztáv altábornagy, 88 é. 1977 jún. 14-én, Münchenben
 Honfy-Schnellbögl Antalné szül. Stipics Mária, 94 éves, 1977 június 17-én, Münchenben
 Keppel Vilmos, 44 éves, 1977 máj. 1-én, Bad Tölzben
 Fűredi Imre, 58 éves, 1977 jún. 29-én, Münchenben
 Gallay Etelka, vit. Zsombory József hitvese, a nagyböjt folyamán, Párizsban

AZ ISKOLAÉV TÖRTÉNETÉBŐL

(Folytatás a 13. oldalról)

is kiálltak és kiállnak annak a szabadságnak védelmében, amelyet mi itt Nyugaton élvezhetünk. Az októberi ünnepi hetek keretében Váci Gyula művészi magyar hangversenyén, és Dr. Gábor Áron lenyűgöző előadásán kívül külön ki kell emelnünk a nívós megemlékezést, amelyet a diákok saját maguk készítettek elő minden tanári irányítás nélkül. Felejthetetlen marad a nagy záróünnepély október 22-én, amelyen sikerrel mutattuk be nagyszámú német és magyar vendégünknek a szabadság és szabadságszeretet vetületét az irodalomban, zenében és népművészetben. Irodalmi szakkörünk, énekkarunk, néptáncsoportunk és fúvós zenekarunk teljesítménye mindenki részéről elismerést váltott ki. Az ünnepi beszédet német részről két nagy támogatónk mondotta: Dr. Aigner Erich, bonni parlamenti képviselő, az európai parlamenti tagja; valamint Dr. Wagner Hans bajor parlamenti képviselő, gimnáziumunk «Iskolabarátok Egyesületének» új elnöke. Magyar nyelven Dr. Csernohorszky Vilmos, orvos, szólt az ünnepelő közönséghez.

Énekkarunk komoly és átlagon felüli teljesítményéről, valamint szorgalmas munkájáról tanúskodik első hang-
 lemezünk, amely szintén az 1956-os szabadságharc 20. évfordulójára készült, és amelynek «kórusműveivel az egész magyarság nemzeti életérzését akarjuk kifejezésre juttatni». A lemez közben már az egész világon járja útját, és tolmácsolja az emigráns magyarság vágyakozását az elhagyott «szülői ház» és az egész magyar «édes-romlott» haza után.

Az öreg épület megújításának, és tűzbiztonsági okokból szükségessé vált átépítésének egy része befejeződött.

(Folytatjuk)

Dr. Radics János
 igazgató

Segélykiáltás a Kaukázusból Carter elnökhöz

A «Pünkösdsők» kollektíve szeretnének kivándorolni a Szovjetunióból. — A Legfelsőbb Szovjet hajthatatlan.

Egy újabb drámai esemény a szovjet vallási frontról: Több mint 500 «Pünkösdsős», aki zárt egységben él Starotitarowskaja városkában a Kaukázusban, segélykiáltást küldött Jimmy Carter amerikai államelnökhöz, támogatását kérve, hogy kivándorolhassanak a Szovjetunióból. Ugyanezt az óhajt a Pünkösdsős Mozgalom egy öttagú küldöttsége ez év februárjában, Nikolaj Goretoj vezetésével Moszkvában írásban is benyújtotta a Legfelsőbb Szovjethez, amely süketnek tette magát.

Mi köze az amerikai elnöknek a fentemlített vallási mozgalomhoz, amely a baptestiákhöz áll legközelebb? Direkt semmi, indirekt mégis indokolt lépés. A «Pentecostal Movement» (Pünkösdsős Mozgalom) ugyanis egyike a legfiatalabb amerikai csoportosulásnak, amely 1901-ben Kansasban keletkezett. Európában a mozgalom évszázadunk első dekádjának vége felé először Németországban terjedt el. Középpontjában a Szentlélek áll; a hívők századunkban is csodákra várnak. Az Egyesült Államokban «holy rollers»-eknek is nevezik őket, mert ők a «Szentlélek kinyilatkoztatásai» következtében nem egyszer önkívületi állapotba esnek és a padlón hemperegnek. Erősek Kaliforniában is és összesen mintegy 5,650 vallásos szervezetük van és hívőik száma az USA-ban eléri a 350,000 főt. Angliában sem ismeretlenek, ahol két «evangélistájuk» 1925 és 1935 közt nem kevesebb mint ezer csoportot tudott szervezni, mintegy 50,000 taggal. Az egész világon két millióra becsülik a «Pünkösdsősök» létszámát. A skandináv országokban és Braziliában is ki tudtak erős góccokat építeni. Hogyan kerültek a Kaukázusba, az számunkra ismeretlen ...

Allítólag még ma is, évtizedes válásüldözés után, körülbelül félmillió «pünkösdsős» él a Szovjetunióban. A regisztrált közösségek fele az «Evangélikus Keresztények és Baptestiák Általános Tanácsa» jurisdikciója alá tartozik. A másik fele megtagadta az efféle alárendeltség elismerését, ennek következtében, miután többek között megtagadják — ha tudják — a katonai szolgálatot is, a szovjet hatóságok szemében «vallásos szabadvadászok» számítanak. Eszerint törvényen kívül állók! Érdekes módon éppen Kruscsov bukása után élveztek egy rövid türelmi időt. Az elmúlt években azonban a rendőrség egyre szigorúbban járt el velük szemben. Ennek volt betudható, hogy a vallási mozgalom tagjai Nadhodka városkában már évekkal ezelőtt kollektív kivándorlási szándékukat nyilvánították.

A fentemlített országos ellenőrző hivatal alelnöke, Mikhail Zsidkov kijelentette, természetesen hivatkozva a «Szovjetunióban uralkodó vallásszabadság»-ra, hogy egyáltalán nem érti, miért szeretnék hazájukat örökre elhagyni? Még azt az állítást is megkockáztatta, hogy tudomása szerint mindössze hárman hajthatatlanok és azok igyekeznek a többieket befolyásolni.

Az igazság azonban másként fest: elfogulatlan megfigyelők szerint a nadhodkai közösséghez 3,000-5,000 személy tartozik, kik közül a fele bárhová azonnal kivándorolna a szabad világba, ha tehetné. Csakis vallásos meggyőződésük szabad gyakorlását kívánják.

Már 1963-ban házaltak vezetőik a moszkvai hatóságoknál, eredménytelenül. Felkeresték az ottani amerikai nagykövetséget is, intervencióját kérve. 1974 májusában 200 «Pünkösdsős» táviratban kérte Richard M. Nixon elnök segítségét.

A rendőrség és a párt-sajtó versenybe uszítanak ellenük. Nevetségessé akarják őket tenni. Erevanban az újságok legutóbb «szellemileg rokkant fiatalemberekről» írtak a mozgalommal kapcsolatban. Taskentben a sajtó szemére vetette a helyi tanácsnak, a párt-szervezetnek és az ifjúsági tömegmozgalomnak, a Komsomolnak, hogy túlságosan liberálisan járnak el az említett vallási közösséggel szemben! Bevett szokás, hogy a helyi vallási vezetőket «csempészés, erkölcsstelenység és más bűncselekmények» elkövetésével gyanúsítanak, kiknek «szemtelen merészsége» odáig megy, hogy hiszékeny fiatalokat edesgetnek körükbe. Egy általános sajtóindoklás sikereikre: «A fiatal emberek még nem elég erősek és szilárdak, hogy a vallásos méreggel szemben immunisak lehessenek».

Egyes helyi vezetők bátor embereknek bizonyultak. Így például B. Grigorij Vascsenko, többször írásban tiltakozott a mozgalom üldözése ellen. 1975 áprilisában Ivan Fedotov helyi vezetőjüket három esztendő kényszermunkára ítélték. Ő egyébként vallásos tevékenysége miatt nem kevesebb, mint 10 évet töltött már börtönben.

A kaukázusi pünkösdisták elég naivan komolyan vették a Helsink-i Konferencia határozatait. Ezért fordultak kétségbeesett helyzetükben Carter elnökhöz. — A hír szerint az elmúlt évek nagyszámú zsidó emigrációja a Szovjetunióból szintén bátorítólag hatott rájuk.

HORY LÁSZLÓ

Az Életünkben megjelent írásokért minden tekintetben azok szerzői felelősek.

Hogyan lehet előfizetni az Életünkre?

Az Életünk terjesztői

a helyi magyar lelkészek; ők küldik meg kívánatra a lapot a területükön élő híveknek.

Az előfizetési díjat, mely 1975 január 1-től 14.— svájci frank,

vagy annak megfelelő más valuta, az illetékes magyar lelkészeknek fizessük be.

Csak onnan forduljunk közvetlenül a kiadóhivatalhoz, ahol a lelkész hiányzik, vagy valami oknál fogva nem terjesztője a lapnak.

Európán kívüli rendeléseket a központi hivatal intéz;

Címe:

Életünk (Unser Leben)
Frongartenstr. 15.
9000 St.Gallen (Schweiz)

Az előfizetés tengerentúlra is 14.— svájci frank, ha azonban légipostával kéri valaki a lapot, 25.— svájci frank, vagy annak megfelelő más valuta.

Életünk

Az európai magyar katolikusok lapja
Felelős szerkesztő és kiadó:

Dr. Ludwig Vecsey

Szerkesztőség és nyomda:
Ungarische Buchdruckerei,
9000 St.Gallen, Frongartenstr. 15.
(Schweiz)

Telefon: (071) 22 55 28

Előfizetés egy évre: 14.— svájci frank
más országban ennek megfelelő valuta
Egyes szám ára 1.20 svájci frank.

É l e t ü n k — Unser Leben
Monatschrift für die ungarischen
Katholiken in Europa

Redakteur und Herausgeber:

Dr. Ludwig Vecsey

Redaktion und Druck: Ungarische
Buchdruckerei, 9000 St.Gallen,
Frongartenstr. 15. (Schweiz)

Telefon: (071) 22 55 28

Kto. Krt. 603 Ungarische Buchdruckerei
Sparkassa der Administration
St. Gallen.

Bezugspreis jährlich: 14.— Sfr.

Lapzárta a hónap 15-én, hirdetéseket pedig csak a hónap 12-ig fogadunk el!